ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ

40-дэхи жэлээ гарана

УРЯАД ҮНЭН

Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

(10195) | 1963 оной июниин 8, суббото | Сэн 2 мүнгэн

Д МЕХАНИЗАТОРНУУД! Кукуруза, хартаабха, саахарай свёкло ха хүдэлмэреэ хаа хаанагүй дүүргэжэ, борнойлолго, паар хахалалга, шэнэ газар элдүүрилгэеэ улам түргэдхэе!

★ ★

САЯА ОРОЛДОСОТОЙГООР ХАРУУҺАЛАЯ

убликынгаа түү-
эй алдарта ойн
ай эрхим бэлэ-
гэһэн социалис
агсажа, колхоз,
арай тарилгые
айхиһээ богони
н шанартайгаар
э жэлдэ нёдон-
00 мянган гектар
тариха гэһэн
бликамнай үлүү-
үүлэй мэдээгээр
оо 102 мянган
хэ таригдаа. Го-
сэб дүүргэгдэбэ.
га урда урдын-
жо эхилэгдэбэ-
гол түсэб хэрээ-
рин зуруудтай-
. Газар хахалал-
шанар хараата
нээндэ үйлэдбэ-
н бүхэндэ эм-
артийно-гүрэнэй
митедүүд, мүн
дануудта бай-
иналтын бүлэ-
ехэхэн нүлөөл-
Тэрэшэлэн кол-
эй партийна ор-
ажал ябуулгаяа
илгажа, бүхы
үдэлмэреэ ажа-
нуудтай нягта
ябуулха гэжэ
на. Тракторно-
бригадануудта
партийна бүлэ-
орнуудай дунда
олитическэ ехэ
улаа гээшэ.
хартаабхын, ку-
га хаа хаанагүй
боложо байна.
эриин управле-
орнууд, кукуру-
ска областиин
удай дүй дүр-
жа, гурбан се-
, нэгэ агрегат
нгаа бүтээсые
шэлүүлһэн бай-
ай энэ үүсхэл
Баргажанай үй-
правленинүүдтэ
эжээлэй үнэтэ
а сагтань тари-
шална.
он жэлэй түсэ-
элдэ баян урга-
тэмсэлэй түрүү-
лтатайгаар да-
о таряанай, го-
д ургамалнуу-
дэ һайн гэһэн
нютаг бүриһөө
яашад, механи-
эрээ һанаагаа
ёһогүй, урга-
ролдосотойгоор
гэтэй гэжэ энэ
аса абаха со-
үүсхэһэн Му-
«Коммунизм»
эрилэгшэд ма-
кадэрэй номер-
шэг соогоо ду-
н хойноһоо ха-
баян ургаса
хоёрдохи шата
р тон зүб тэм-
шье һайн үрэ-
зорто таряад,
оһоо харууһа-
, поли дээрэ
бэгээр гаража,
даражархиха
хүлеэн байһан
оржошье боло-
иимэһээ үдэр
сын хойноһоо
, хэрэгтэй бү-
а гээшэ трак-
лалай бригада
уялга мүн.
усалгатай хэ-
колхоз, совхо-
нуудай хүтэл-
илгын үшөө
һаа эхилээд,
н газарайнгаа

хүрьһые саг үргэлжэ шалгажа, хэрбээ тэндэ буртаг үбһэнэй сагаан утаһан мэтэ эшэнүүдэй бии боложо байбал, тэрэ дарыдань борнойлжо захалһан байна. Энэ талаар Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин «Улаан Оронго», «Коммунизм», Түнхэнэй управлениин «Сибиряк» колхозуудай, Саянанай, Кабанскын совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд ехэ һэрэмжэтэй байһанаа харуулба. Эдэ ажахынуудта горохой тарилга бүхыдөө тооной, мүн нилээд ехэ таряанай ургаса борнойлогдоо.

Тиигэбэшье тарилгаяа дүүргэһэндээ дашуураад лэ буртаг үбһэнэй үндыжэ, холоһоо харагдахаар болохыень хүлеэгээд һуужа байһан хүтэлбэрилэгшэдшье дайралдана. Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин Бэшүүр талын ажахынууд, Зэдын управлениин Захаамин талаархи колхозуудай полинууд дээрэ буртаг үбһэн газарһаа бултайжа захалаа. Энэмнай тон бүтэхэгүй ябадал гээшэ. Буртаг үбһэнэй дараһан газарта хэзээдэшье баян ургаса абтадаггүй.

Буртаг ногооное үгы хэхын тула тэрэнэй газарһаа бултайгаагүй байхада тэмсэжэ эхилхэ хэрэгтэй. Энэ ушарта борнойлго шиидхэхы үүргэ дүүргэдэг. Манай түрүү кукурузашад, хартаабхашад, свёклошод тарилгаяа хоёр-гурба дахин борнойлдог заншалтай байха юм.

Тиимэһээ буртаг үбһые холоһоо хаража бэдэрхэ бэшэ, харин газарай хүрьһэ этэржэ олохо ушартай. Иимэ үбһэнэй сагаан эшэнүүдэй бии болоһон лэ газар борнойлогдохо ушартай. Орооһо таряанай, кукурузын, горохой, хартаабхын эшэнүүдэй бултайгаадшье байхада борнойлходо хамаагүй.

Саашадаа кукурузын, хартаабхын зурууд хоорондохи газарые саг соонь хэдэн удаа зүбөөр элдүүрилхэ, ургасада нэмэлтэ тэжээл оруулха эрилтэ табигдана. Хэрбээ буртаг үбһэнэй үсөөн, хаа ганса гарабал, тэрэнии таряанай поли дээрэһээ гараар түүжэ хаяха хүдэлмэри эмхидхэхэ болоно.

Хэрбээ хура бороогой бага орожо, ургамалнуудай гандахаяа һанабал, али бүхы арга хэрэглэжэ, тэрэнээ уһалха шухала. Мүнөө үедэ республикын колхоз, совхозуудта уһа бүлэжэ гаргаха түхеэрэлгэнүүд олон бии. Тэдэнии хүсэд бэлэн болгоод байха хэрэгтэй. Илангаяа энэ жэлдэ хабар хүйтэн байгаад зарим газарта кукуруза, хартаабха уһалагдангүй таригдаа. Тиимэһээ ургамалай ургажа байха үедэ уһалха ушартай.

Колхоз, совхозуудай, үйлэдбэриин управленинүүдэй агрономууд, хүтэлбэрилэгшэд ургасын хойноһоо харууһалха, поли дээрэ буртаг үбһэ гаргахагүй талаар онсо харюусалгатай. «Буртаг үбһэндэ дуһалшье шиг хүртөөхэгүй» гэһэн уряал механизатор, таряашан бүхэнэй үдэр бүриин анхаралда байха зэргэтэй.

Хүдөөгэй үйлэдбэриин парткомууд, колхоз, совхозуудай партийна организацинууд, партийно-гүрэнэй хиналтын комитедүүд, бүлэгүүд, постнууд ургасын хойноһоо хэр харууһалагданаб гэжэ саг үргэлжэ хинан шалгаха, энэ шухала хүдэлмэрии хаа хаанагүй саг соонь эмхидхэхэдэнь туһалха уялгатай.

★

Түсэбһөө гадуур тарина

Мухар-Шэбэр. Хонхолойн Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо хартаабхын тарилга үргэдхэгдөө, баян ургаса абаха талаар мүнөө жэлдэ ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдаа. Тус колхозой гэшүүд бүхыдөө 250 гектарта энэ үнэтэ ургамалые тарижа, га бүриин 100 центнерһээ бага бэшэ ургаса хуряаха гэһэн социалис уялга абанхай.

Энэ уялгаяа бодото дээрэнь бэелүүлхын тула хонхолойнхид полиёо һайнаар үтэгжүүлээ. Жэшээнь, гектар бүридэ гурбан центнер минеральна үтэгжүүлгэ гаргаад, тарилгаяа богонихон болзор соо, һайн шанартайгаар дүүргээ. Хартаабхашад Савелий Тихонов, Леонид Антонов, Елифер Федоров гэгшэд жэшээтэ һайнаар ажаллаа.

Мүнөө Хонхолойн хартаабхашад түсэбһөө гадуур хартаабха тарижа байна. Бүхыдөө түсэбһөө гадуур 20 гектар хартаабха таригдахань.

Л. Гомбоев,
манай газетын штатнабэшэ корреспондент.

Халаан соогоо 9—9,5 га

БЭШҮҮР. **(Телефоноор абтаба).** Манай Охин-Булагай совхозой механизаторнууд эртын паар хахалалгаяа богонихон болзор соо дүүргэхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэжэ байна. Мүнөө эндэ 1000 гаран гектар паар хахалагданхай. Трактористнуд Николай Осеев, Платон Разуваев, Кирилл Михайлов гэгшэдэй оролдосотой ажалые тэмдэглэмээр. Тэдэнэр «ДТ-54» трактораар халаан соогоо 7 гектарай орондо 9—9,5 гектар паар һайн шанартайгаар хахална.

Мүн манай механизаторнууд шэнэ газар ехээр элдүүрилжэ байнхай. Мүнөө эндэ түрүүшын 250 гектар шэнэ газар хахалагдаад байна. Бүхыдөө 400 гектар хахалха түсэбтэйбди. Шэнэ газар элдүүрилгэ дээрэ Николай Осеев, Виктор Ветошников гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг механизаторнууд муу бэшээр хүдэлнэ.

Д. Плюснин,
совхозой директор.

★ ★

Кукуруза тарижа дүүргэбэ

ХЯАГТА Тамирай «Родина» колхозой кукурузашад «полиин хатаниие» управлени соогоо түрүүлэн, үсэгэлдэр тарижа дүүргэбэ. Бүхыдөө эндэ мянган гектарта таригдаа.

Кукурузашад Николай Агафонов, аха дүү Иннокентий, Георгий Дампиловтан нлангаяа һайнаар ажаллаба. Тэдэнэр үдэр бүри 10 гектарай орондо 12—13 гектарта кукуруза таридаг байгаа.

А. Ефремов,
«Ленинэй туг» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДААР КУКУРУЗА БОЛОН ХАРТААБХА ТАРИЛГЫН ЯБАСА ТУХАЙ

1963 оной июниин 5-най мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Үйлэдбэриин управленинүүд	Кукуруза	Хартаабха
Зэдын	67	100,2
Түнхэнэй	62	92
Мухар-Шэбэрэй	60	80
Улаан-Үдын	55	104
Хяагтын	47	84
Хоринн	38	90
Баргажанай	26	66
Кабанскын	25	83

ПОЛТАВСКА ОБЛАСТЬ. **Хорольско үйлэдбэриин управлениин Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн Социалис Ажалай Герой Мария Лукинична Гайдарай звено саахарай свёклын үндэр ургаса жэлһээ жэлдэ абадаг. Мүнөө жэлдэ звено 125 гектарта свёкло тариха юм. 25 гектарай гектар бүриһөө 500 центнер, үлдэгшэ талмай дээрэһээнь гектар бүриин 350 центнер свёкло ургуулжа абаха гэжэ звеногойхид найдуулһан байна. Зураг дээрэ: Социалис Ажалай Герой звеньевой М. Л. Гайдар (баруун гарһаа), бригадын гэшүүн комсомолка Н. Ф. Олейник.**

ТАСС-ай фотохронико.

...арай свёкло тарина

...ссвет» колхоз-
...лын тарилга
...лагдажа бай-
...лошод Клим,
...н тус тустаа

150—170 гектар саахарай свёкло тариба. Тарилгынь шанар яһала һайн.

Г. Аширов,
хүдөө бэшэгшэ.

Һургуулиин үхибүүдэй үйлэдбэриин һуралсалда бүгэдэ ниитын анхарал хандуулха!

БҮХЭРОССИН ЗҮБЛӨӨН ВОЛГОГРАДТА НЭЭГДЭБЭ

ВОЛГОГРАД, июниин 6. (ТАСС-ай корр.). Хүдөөгэй дунда һургуулинуудай һурагшадай үйлэдбэриин һуралсалда зорюулагдаһан Бүхэроссин зүблөөн мүнөөдэр эндэ нээгдээ. Россин Федерациин багшанар, эрдэмтэд, колхозуудай түрүүлэгшэнэр, совхозуудай директорнууд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, партийна, советскэ болон комсомольско хүдэлмэрилэгшэд хамта 800 шахуу хүн городто ерэһэн байна.

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо В. И. Кочемасов зүблөөе нээгээ.

Хүдөөгэй дунда һургуулинуудай һурагшадай үйлэдбэриин һуралсалай байдал болон тэрэниие һайжаруулха хэмжээнүүд тухай РСФСР-эй Гэгээрэлэй министр Е. И. Афанасенко, РСФСР-эй Хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министрэй орлогшо В. Н. Ершов элидхэлнүүдые хээ.

Ажабайдалтай һургуулиин холбоо барисаа бэхижүүлхэ тухай, РСФСР дотор арадай гэгээрэлэй хэрэг саашадань хүгжөөхэ тухай хуули дүүргэхэ талаар һүүлшын дүрбэн жэлэй турша соо Россин Федерации дотор ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Найман жэлэй бүгэдэ ниитын уялгата һуралсал бэелүүлэгдэнэ. Россин Федерации дотор 1—8-дахи классуудай һурагшадай тоо таба миллион шахуу хүнөөр олон болоо. Энэ жэлэй сентябриин 1-һээ дунда һургуулинууд үйлэдбэриин һуралсалтай 11-жэлэй һургуулинууд болгогдохонь. Интернат-һургуулинууд бүхэли үдэртөө байжа һурадаг һургуулинууд болон бүлэгүүд олон болгогдоо.

Тэдээндэ мүнөө нэгэ миллион үлүүтэй үхибүүд һурана, хүмүүжүүлэгдэнэ. Һургуулинуудай шэнэдхэн байгуулагдаһанһаа уламжалан багшанар ехэ үүсхэл эдэбхи гаргадаг болоо. Эрдэмдэ һайнаар һурахын, үхибүүдэй нэгэ класста хоёрдохи жэлээ үлэхэгүйн түлөө тэмсэлдэ амжалта туйлаһан Москвагай, Липецкэ, Ростовско, Тюменскэ, Воронежско областьнуудай, Татарай АССР-эй багшанарай дүй дүршэл, тэрэшэлэн һурагшадай ажалай болон үйлэдбэриин һуралсал һайжаруулха талаар Ленинградай, Ставрополиин хизаарай, Рязанска, Ивановска, Кемеровскэ болон бусад областьнуудай багшанарай дүй дүршэл үргэнөөр дэлгэрнэ.

Һуралсалые олониитэдэ туһатай ажал хүдэлмэритэй холбоходо һайн үрэ дүн гарана. Һурагшад һургуулияа дүүргээд бүхы классаараа колхоз, совхозуудта ошожо, амжалтатайгаар ажалладаг байха юм. Тиихэдэ колхоз, совхозууд үйлэдбэриин һуралсал эмхидхэлгэдэнь һургуулинуудта туһалдаг байна.

Һурагшадай үйлэдбэриин һуралсал эмхидхэхэ дүй дүршэл тухайгаа Волгоградай хүдөөгэй облОНО-ое даагша Н. Н. Демидов, партиин Краснодарска хүдөөгэй крайкомой секретарь А. М. Дмитрюк болон бусад хөөрэһэн байна.

Шубуушадай ажал үндэрөөр сэгнэгдэбэ

Үндэгэ ехээр абаха, өөрынь үнэ хямдаруулха хэрэгтэ гайхамшагта амжалта туйлаһанайнь түлөө Крымскэ областиин «Юный» гэжэ совхозой шубуушадай бригадын бригадир нүхэр Гетьман Александра Павловнада СССР-эй Верховно Соведэй Президиум Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэ олгобо.

Совхозой бусад шубуушад үндэр дээдэ шагналда хүртэбэ. М. П. Стоколос Ленинэй орденоор, М. В. Сидельникова Ажалай Улаан тугай орденоор шагнагдаба.

(ТАСС).

Кениин арадта амаршалга

Ороной Национальна суглаанда бүгэдэ ниитын һунгалтын болоходо, Кениата түрүүтэй Кенидэхи африканскэ национальна союзай илаһантай, премьер-министрэй тушаалда Джомо Кениата гэгшын ороһонтой дашарамдуулан, Кениин премьер-министр Джомо Кениата гэгшэдэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев амаршалгын телеграмма эльгээгээ. Колони оронуудта болон арадуудта бэеэ даанхай байдал олгохо тухай ООН-ой декларациин ёһоор Кени бүри һаяар сүлөөтэй, бүрин эрхэтэ гүрэн болоһой гэжэ танай эрмэлзэжэ байһые совет арад хүсэдөөр дэмжэнэ гээд телеграмма соо хэлэгдэнэ.

Ехэ амжалта туйлахыень, ажана һайнаар һуухыень Кениин арадта, премьер-министр Джомо Кениатада Н. С. Хрущев түгэсхэлдөө хүсэһэн байна.

(ТАСС).

Испанидахи аха дүүнэртэ талархал

Профессиональна Союзуудай Бүхэсоюзна Центральна Совет мэдүүлгэ хэжэ, экономическа болон социальна эрилтэнүүдээ хангуулхын түлөө, демократическа болон профсоюзна эрхэ сүлөө олохын түлөө тэмсэжэ байһан Испаниин ажалшад болон арадтай аха дүү ёһоор һаналаа нэгэдэжэ, тэдэниие хүсэдөөр дэмжэжэ байһанаа элирхэйлээ.

Шэрүүн шанга засаг түрэдэ эсэргүүсэн эрэлхэг зориггойгоор тэмсэжэ байһан Испанидахи аха дүүнэрээ СССР-эй профсоюзууд дэлхэйн бүхы олониитэтэй хамта эрид шууд дэмжэнэ. Түрүү ажал ябуулагшадые, Испаниин ажалшадай аша туһын түлөө тэмсэлшэдые хашаха хэһээхэеэ, полициинхидай зүгһөө доромжолхоёо болихо тухай, забастовконуудта хабаадаһанай түлөө, политическэ ажал ябуулгын түлөө хаалтада һуугшадые сүлөөлхэ тухай советскэ профсоюзууд эрилтэ хэнэ гээд мэдүүлгэ соо хэлэгдэнхэй.

(ТАСС).

МОДОШОД ШЭНЭ АРГА ХЭРЭГЛЭНЭ

Загарайн промышленно-үйлэдбэриин зоныг партком «Забайкаллес» комбинадтай суугтаа модо бэлэдхэлэй пунктнуудай начальник, главна инженернүүдэй, бага комплексно бригадые даагшанарай болон мастернуудай семинар Хандагатайн леспромхозой модо бэлэдхэлэй Хара-Хүтэл пунктда һаяхан үнгэргэбэ.

Модо бэлэдхэлэй предприятинуудта шэнэ, түрүү арга үргэнөөр хэрэглэхэ гэһэн шухала асуудалда энэ семинар зорюулагдаа. «Архангельска областиин Коношско леспромхозой Иван Сергеевич Яковлевай даадаг бага комплексно бригадын дүй дүршэл» болон «СССР-эй Верховно Соведэй депутат, орон соогоо мэдээжэ болоһон модошон И. С. Яковлевай бригадын нарин лентээр модо отолдог арга» гэһэн элидхэлнүүд хэлсэгдэбэ.

Нарин лентээр модо отолхо, модые ехэ багсаар шэрэхэ түрүү дүй дүршэлэй булюу һайн байһаниинь Хара-Хүтэлэй пунктын мастер Ольга Коноваловагай мастерска участогай ажал дээрэ гэршэлэн харуулагдаа. Тус участогайхид нүхэр Яковлевай бригадын жэшээгээр модые нарин лентээр гонзойлгон отолхо, томо багса болгон шэрэхэ шэнэ арга хэрэглэжэ, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа байнхай. Хандагатайн леспромхозой Хара-Хүтэлэй пунктын бага комплексно 6 бригадануудай 4-дэнь энэ түрүү дүй дүршэл хэрэглэгдэжэ эхилээ.

Нарин лентээр модо отолходо гэшүүһэнһээнь сэбэрлэхэ ажал ехээр, аяар 42,3 процентээр хороогдоно, модо таллуулха хүдэлмэри 5,8 процентээр бага болгогдоно. Энэ шэнэ аргын үшөө һайн юумэнь юуб гэхэдэ, залуу, ургажа байһан модые гэмтээхэгүй ябадал хангана. Жэшээлхэдэ, нарин лентээр модо отолхо арга хэрэглэдэг бригаданууд нэгэ гектар талмай дээрэ 3000 шахуу залуу модо гэмтээнгүй үлөөжэ шадана. Иигэжэ модо тариха хэрэгтэ зорюулагдаһан мүнгэн зөөри ехээр алмагдаха болоно. Энэ түрүү арга бүхы леспромхоздоо хэрэглээ һаа, жэл соо 350 мянган түхэриг мүнгэн арьбалагдаха.

Шэнэ, түрүү дүй дүршэл хэрэглэдэг бага комплексно бригадануудай гэшүүдые материальна талаарнь урмашуулхын тула леспромхозой дирекци, партком, рабочком социалис мүрысөөнэй гурим батална. Модо бэлэдхэлэй пункт бүхэндэ социалис мүрысөөндэ илажа гараһан бригадануудта 3 шан барюулагдаха. Технологическа, ажалай журам һара соо наринаар сахижа, трактор, хүдэлмэришэн бүхэнэй бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа, түрүү һуури эзэлһэн бригадада 35 түхэригэй, 2-дохи һуурида гараһан бригадада—30 түхэригэй, 3-дахи һуури эзэлһэн бригадада—25 түхэригэй мүнгэн шан барюулагдаха юм.

Загарайн промышленно-үйлэдбэриин парткомой секретарь В. К. Возжаев семинарай дүн согсолхо зуураа, бага комплексно бригадануудай ажалые зүбөөр эмхидхэхэ, модошодой хэдэн мэргэжэл шудалха, нарин лентээр модо отолхо технологиие наринаар сахиха, даажа абаһан техникээ аша туһатайгаар хэрэглэхэ асуудалда семинарта хабаадагшадай анхарал хандуулба.

Д. Дашицыренов,
Г. Павлов.

Модо шэрэдэг автомашнын жолоошон Иван Колодин оролдосотой ажалаараа үнинэй суурхана. Тэрэ даабаряа үдэр бүхэндэ үлүүлэн дүүргэдэг. Һара соо 800—900 кубометр модо шэрэхын орондо 1100—1200 кубометр шэрэжэ, жолоошодой дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана.

Зураг дээрэ: Итанцын леспромхозой модо бэлэдхэлэй Кика участогай Иван Колодиной жолоододог машина модо шэрэжэ байна. Зүүн хажуугай дээдэ углуудань жолоошон Иван Колодин.

О. БЕРЕЗКОВОЙ фото.

КПСС-эй ЦК-гай Пленумые угтуулан

АЖАХЫГАА ГҮНЗЭГЫГӨӨР ШУДАЛХА

Политическэ гэгээрэлэй һуралсалай жэл түгэсэбэ. Үнгэрһэн жэлдэ гайхамшагта ушар хэрэгүүд болоо. КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленум болоо, парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэд литература болон искусствын ажал ябуулагшадтай уулзалга хээ, соёл сурталай хүдэлмэрилэгшэдэй суглаанууд боложо үнгэрөө. Эдэ бүхы ушар хэрэгүүд республикын политическэ гэгээрэлэй һуралсалда үргэнөөр нүлөөлөө, тиихэдэ Пленумэй материалнууд тусхайта шудалагдаһан байна.

Мүнөө һургуулинууд, кружогууд, теоретическэ семинарнууд хүдэлмэреэ гол түлэб дүүргэбэ. Түгэсхэлэй хөөрэлдөөнүүд боложо, һуралсалай дүнгүүд гаргагдаба.

Һуралсалай жэлэй даб дээрэхи дүнгүүд юу харуулнаб?

Һүүлэй жэлнүүдэй туршада манай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд экономическа теориие ехэ һуратайгаар шудална. Энэнышье ойлгосотой бэзэ. Юуб гэхэдэ, экономико шудалалга ажалаа һайнаар ябуулхадань, хүдэлмэриингөө дутуу дундануудые усадхаха, арга боломжонуудаа ашаглаха хэрэгтэнь ажахын бүхы һалбаринуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ ехэ туһаламжа хүргэнэ ха юм. Үнгэрһэн һуралсалай жэлэй үедэ Мухар-Шэбэрэй, Түнхэнэй, Хориин, Баргажанай, Кабанскын үйлэдбэриин управлениинүүдэй партийна организацинуудта олон элдэб янзын экономическа кружогууд, семинарнууд хүдэлөө. Жэшээлхэдэ, Хориин управленидэ полит-гэгээрэлдэ һуралсагшадай 53 процентһээ олонхинь, Кабанскын болон Баргажанай управлениинүүдтэ 56—58 процентнь экономическа теори шудалаа.

Баргажанай үйлэдбэриин управленидэ политическэ һуралсал илангаяа ехэ аша үрэтэй байгаа. Баргажанай совхоздо хүдэлһэн хүдөө ажахын экономикын талаар семинарай хүдэлмэри эмхитэй байгаа. Энэ семинарые совхозой директор нүхэр И. И. Малыгин хүтэлбэрилөө. Һуралсагшадайнь дунда отделениинүүдые эрхилэгшэд, бригадирнууд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, ахалагша хонишод, мүн бусад ажалшад бии.

— Экономическа һуралсал хадаа манай хүдэлмэридэ ехэ туһа хүргөө, илангаяа абаһан уялгаяа дүүргэхэ хэрэгтэ хүн зоноо шадамар бэрхээр элсүүлхэ хэрэгтэмнай ехэ нэмэри болоо,—гэжэ эдэнэр бүгэдөөрэн мэдүүлһэн байна. Үнэхөөрөөшье совхозой ажал хэрэг мүнөө амжалтатай һайнаар ябажа байна.

Улаан-Үдын управлениин «Коммунизм» колхоздо эмхидхэгдэһэн экономическа семинар бүришье һонирхолтойгоор хүдэлөө. Эндэ колхозой ажал хэрэг шэнжэлэлгэдэ ехэхэн саг гаргагдаа бэлэй. Энээнэй ашаар ажахын зарим һалбаринуудай олзо доходгүйгөөр хүдэлдэг ушар шалтагаанууд элирүүлэгдэхэһээ гадна, тэдэниие усадхаха тодорхой дурадхалнууд ородог байгаа. Семинарта һуралсагша, һү һаалиин фермые даагша нүхэр Цыреторовэй дурадхалаар эрэ хашарагуудые түргөөр шахан таргалуулха гүүртэ эмхидхэгдээ һэн. Һуралсагша нүхэр Цыренжапов тахяагай дальбараануудые һайнаар дэгжээхын тула электрын элшээр дулаасуулха тусхай түхеэрэлгэ өөрөө хэжэ үгөө. Тиигээд биомицинээр нэмэлтэ тэжээл үгөөд, мүн энэ түхеэрэлгээ хэрэглэхэдэнь, дальбараануудай гарза эрид хороһон юм. Хэрбээ урдань бүхы дальбараануудай 15—20 процентнь үхэдэг һаа, мүнөө жэл дүрбэ мянган дальбараануудһаань 3870-ниинь бүрин бүтэнөөр дэгжээгдээ.

Тэрэшэлэн Түнхэнэй управлениин Кировэй нэрэмжэтэ колхозой парторганизациин дэргэдэхи хүдөө ажахын экономикын кружок (пропагандист А. П. Налханов) мүн лэ һайнаар хүдэлөө. Һуралсагшад мал ажалаа хүгжөөхэ 1963 оной түсэб табяад, тэрэнээ хэшээлнүүд дээрээ зүбшэн хэлсэһэн байна.

Экономическа һуралсал ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэ, бүхы ажалшадта үйлэдбэриин тодорхой зорилгонуудые шиидхэхэдэнь туһалхаһаа гадна, саашанхи үг зорилгоёо эли тодоор хаража байха, доторойнгоо арга боломжонуудые ашатай һайнаар хэрэглэхэдэнь туһална гэжэ һуралсагшад тобшолол хэнэ.

Гэбэшье экономическа кружогууд болон семинарнуудһаа гадна, бусадшье һуралсал ажал хэрэгтэнь туһа нэмэри үгэнэ гээшэ. Республика доторнай марксизм-ленинизмын үндэһэ һуури шудалха, философиин, КПСС-эй түүхын, коммунис ёһоор хүмүүжүүлгын асуудалнуудаар олон кружогууд, семинарнууд хүдэлөө. Тэдэнэй олонхинь һуралсагшадые үзэл сурталай, политическэ талаарнь хатуужуулха зорилгые амжалтатайгаар шиидхээ, мүн олониитэ ажалшадта абаһан эрдэм ухаагаа дамжуулан үгэхэ ябадалдань коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдтэ туһалаа. Һурагшадай олонхинь эдэбхитэй агитаторнууд, лекторнууд болоһон байха юм.

Политическэ гэгээрэлые эмхитэйгээр үнгэргэлгэдэ манай пропагандистнуудай үүргэ тон ехэ. Хэдэн арбаад, зуугаад пропагандистнууд һуралсагшадай дунда ехэ хүндэтэй болоһон байха юм. Тэдэнэй дундаһаа Яруунын совхозой директор Б. Д. Ангархаевые, Зэдын управлениин «Коммунизм» колхозһоо Ц. Сагалеевые, Мухар-Шэбэрэй управлениһээ — В. М. Смирновые, Улаан-Үдын управлениһээ—В. Т. Буяновые, Түнхэнэй управлениһээ—А. С. Иринчеев, А. Ю. Юсуновые, Улаан-Үдэ городһоо Г. И. Демин, Д. С. Цыренова, Г. Т. Чебаков гэгшэдые дурдажа болоно. Эдэ пропагандистнуудай хүдэлмэриин онсо илгаа гэхэдэ, хэшээлнүүдээ һонирхолтойгоор үнгэргэдэг, хөөрэлдөөнүүдэй шэнэ онол аргануудые, нютагай тоо баримтануудые, ажахынгаа тодорхой зорилгонуудые хөөрэлдөөндөө үргэнөөр хэрэглэдэг байгаа.

Бүхы аймагуудта пропагандистнуудай саг үргэлжэ хүдэлдэг семинарнууд һайнаар хүдэлөө, тэдэндэ хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд, ажахын мэргэжэлтэд элидхэл, лекцинүүдые ходо уншажа байгаа. Политическэ гэгээрэлэй кабинедүүд пропагандистнуудта ехэ туһаламжа хүргөө.

Үнгэрһэн һуралсалай жэлэй үшөө нэгэ онсо илгаа гэхэдэ, түгэсхэлэй хэшээлнүүд теоретическэ конференциин түхэлтэйгөөр үнгэрөө. Иимэ конференцинүүд илангаяа Улаан-Үдэ городто олоор үнгэргэгдөө. Конференци дээрэ элидхэл хэгшэд, мүн үгэ хэлэгшэд гол түлэб үйлэдбэриин шухала асуудалнуудые тайлбарилан харуулхаа оролдоо. Тиихэдээ ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, эмхидхэлыень һайжаруулха тодорхой дурадхалнуудые оруулһан байха юм.

Хүдөө нютагуудта политическэ һуралсалай хажуугаар механизаторска кадрнууд бэлдэгдээ. Республикын колхоз, совхозууд хабарай тарилгада ороходоо, олон зуун трактористнуудые бэлдэжэ абаһан байха юм. Мунөө комбайнернууд, үнеэдые оньһон аргаар һааха мэргэжэлтэд бэлдэгдэжэ байна.

Гэхэтэй хамта политическэ гэгээрэлдэ горитойхон дутуунууд ушараа. Ерэхэ һуралсалай жэлдэ бидэнэр энээндэ ехэхэн анхаралаа хандуулха болонобди.

Нэн түрүүн хэдэ хэдэн партийна организацинуудта семинар болон кружогуудые бүридхэхэдөө, пропагандистнуудые томилходоо алдуу гаргаһан байгаа. Мүн һуралсалай хойноһоо муу хиналта эмхидхэгдээ һэн. Энээнһээнь боложо зарим кружогууд үсөөн хэшээлнүүдые үнгэргэһэн (Хориин управлениин «Комсомольский» совхоздо), зариманиинь жэлэй дундаһаа болиноһон (Мухар-Шэбэрэй управлениин «Знамя Ленина», «Забайкалец» колхозуудта, Улаан-Үдын управлениин Онохойн совхоздо) байха юм. Зарим ушарта шудалжа байһан материалнууд ажахын тодорхой зорилготой холбогдодоггүй байгаа. Энэ хадаа манай олон ажахынуудай гээгдэлэй шалтагаануудай нэгэн гэхэдэ болохо юм.

Партийнабэшэ хүнүүд политическэ һуралсалда үргэнөөр хабаадуулагдаагүй.

Партийна пропагандада һайн дураараа хүдэлхэ гурим һулаар нэбтэрүүлэгдэнэ. Һайн дураараа хүдэлхэ политическэ гэгээрэлэй кабинедүүдэй олонхинь пропагандистнуудта, агитаторнуудта теоретическэ, методическа туһаламжын гуламта боложо шадаагүй байһаар. Зарим партийна организацинууд тэдэнэй үүргые үшөөл тооногүй гээшэ ха гэһэн һанамжа түрэнэ.

Бэеэ даагаад һуралсагшадай һуралсал тухай, комсомолой полит-гэгээрэлэй һуралсал тухай хиналта, шалгалта һула байгаа. Партийна организацинуудай зүгһөө энэ хэрэгтэ ёһотой һайн анхарал хандуулагдаад байгаа һаань, эдэ дутагдалнууд гарахагүй байһаниинь мэдээжэ. Эдэ дутуу дунданууднаа тодорхой тобшолол хэжэ, һуралсалай шэнэ жэлдэ мүнөөнһөө нарин нягта бэлэдхэл эмхидхэхэ шухала. Республикын партийна организацинууд КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумдэ бэлдэхэ зуураа, ажалшадай партийна гэгээрэлые эмхидхэхэ талаар олоһон дүй дүршэлөө согсолжо байна, партийна пропагандые хүтэлбэрилхэ талаар шэнэ онол аргануудай һайн, муу талыень шэнжэлнэ. Аша үрэ ехэтэй, һайн дүй дүршэл һуралсалай шэнэ жэлдэ үргэнөөр хэрэглэгдэхэ ёһотой.

Коммунистнуудые, партийнабэшэ хүнүүдые политическэ талаарнь гэгээрүүлгэ зунайшье үедэ орхигдохо ёһогүй. Энэ хэрэгые хайшан гээд һайнаар эмхидхэхэб?

Түрүүшын ээлжээндэ олон зоной хабаадаха лекторинууд хүдэлхэ зэргэтэй. Тэндэ теори ба политикын асуудалнуудаар элидхэл, лекцинүүдые хэхэ, теоретическэ, экономическа конференцинүүд, асуудал-харюугай үдэшэнүүд гэхэ мэтые үнгэргэжэ байха шухала. Мүн КПСС-эй гадаадын, дотоодын политикын асуудалнуудаар, КПСС-эй Программаар элидхэл, лекци, хөөрэлдөөнүүд саг үргэлжэ боложо байха ёһотой.

Мүнөө манай республикын тогтоһоор 40 жэлэй ой дүтэлжэ байна. Ленинскэ национальна политикын ашата һайхан үрэ дүнгүүдые ажалша олониитэ зондо ойлгуулха хүдэлмэрие, энэ политика урдань экономикын, культурын талаар гээгдэнги арадуудта юу үгөөб гэжэ харуулха шухала. Мүн Советскэ Союзай арадуудай хани барисаанай, пролетарска интернационализмын үзэл суртале ойлгуулха, Буряадай республикын экономикын, соёл культурын хүгжэлтэ тушаа үргэн пропаганда дэлгэрхэ ёһотой.

Ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадажа байха гээшэ пропагандист бүхэнэй нэрэ хүндын хэрэг.

Т. НАЗИМОВА,
КПСС-эй обкомой политическэ гэгээрэлэй байшангые даагша.

Запорожидо Украинын КП-гэй Жовтневын райкомой дэргэдэ һургуулиин, дээдэ эрдэмэй штатнабэшэ таһаг байгуулагданхай. Энээнэй гэшүүд—багшанар, врачнууд, инженернүүд.

Штатнабэшэ энэ таһаг районой багшанарта, гэр бүлынхидтэ зорюулан, һонирхолтой конференцнүүдые үнгэргэһэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: **штатнабэшэ таһагай гэшүүд пионерэй лагерьта бэлдэхэ тухай асуудал зүбшэжэ байна. Наада тээнь (зүүн талаһаа) партиин райкомой соёл сурталай таһагай инструктор А. М. Скирук, һургуулиин ба дээдэ эрдэмэй штатнабэшэ таһагые даагша Д. И. Артеменко, Запорожиин 15-дахи дунда һургуулиин түүхын багша К. Н. Горбатова гэгшэд.**

ТАСС-ай фотохронико.

Түрэл орон доторн

КАРА-КУМАЙ ГУБИ ТАЛА ҺАЛБАРА ХҮГЖЭНЭ

АШХАБАД. (ТАСС). Нюдэ алдама Обручевскэ тала дайда. Энэ талаар хэдэн зуун километр ябажал байхаш — хаа хаанагүй шарабтар элһэн, тулюур ядуу ургамалай оро, тиигээд дуһалшье уһан байхагүй. Энээнһээ урда тээ эгээл иимэ байһан юм лэ даа. Мүнөө энэ талаар урасхал ехэтэй уһан урдадаг болонхой.

Эгээл иимэһээ Кара-Кумай зүүн урда дайда элдин һайн бэлшээриин газар, хямда сэнтэй хониной мяханай, нарин нооһоной, дэлхэй дээрэ мэдээжэ болоһон каракуль хонидой орон дайда гэжэ нэрлэхэ ёһоороо нэрлэдэг болонхой. Хэдэн зуун жэлэй үедэ ойроо хүртөөгүй газар дайда мүнөө сэсэрлиг саадуудай, винограднигуудай дайда болобо. Хазаарлуулагдаһан энэ тала дайда орондоо хлопок, кукуруза, овощ, дыни, арбуз үгэдэг болоо. Эдэ бүгэдэмнай хадаа совет хүнүүдэй гараар лэ бүтэнэ бшуу.

Эндэ, Обручевскэ талада, нүүжэ ерэһэн ажалша бэрхэ бүлэ ажаһуудаг юм. Олон һалбаритай ажахытай Саятска үйлэдбэриин управлениин үбһэ тэжээл бэлэлхэдэг газар хэдэн зуун гектарта нэмжынэ. Нёдондо жэлэйхидэл адл хэдэ мянган тон үбһэ тэжээл бэл Механизаторнууд нын түрүүшын у хай, ешмээн, шэн хаар бэлдэжэ Хлопчатнигай, саахарай свёклы эшэнүүд ногооро байна. Помидоро дыниин, арбузай эдеэтэи болоо. У ряалгын эхилхэдэ, хони харадаг ф ябталан үбһэ шэ шинанууд олооро эхилхэ, овощ, ды виноград малшад шэмэглэхэ, тарая алтан» гүрэнэй орожо эхилхэ.

Каракумска кан шэнэ газар ашаг кинскэ үйлэдбэри лениин «Комм «Красный Окятбр нинай нэрэмжэ Бирлешик», Жда рэмжэтэ, Махтум нэрэмжэтэ колхоз зар дээрэ тэжээл то, бобово ургам овощой, бахчева нуудай баян ургас жэ байна.

Шэнэлэгдэһэн, далагдаһан Кара ла дайда һалбара

Федор Полетаевай бүлэ Итали ошохонь

Советскэ Союзай Герой, Италиин национальна герой Федор Андрианович Полетаевай гэр бүлынхид: һамганиинь—Мария Никоноровна, басаганиинь—Валентина, Михаил хүбүүниинь Итали ошохонь. Сэрэгтэ хабаадагшадай Советскэ комитедэй түлөөлэгшэд Г. П. Филиппов, А. А. Крылов гэгшэд эдээнтэй хамта ябалсаха.

Генуя городой Стальено гэжэ кладбищида Италиин партизанууд тай хамта Ф. А. Полетаев хүдөөлүүлэгдэнхэй. Гэр бүлынхи дынь энэ городоор я

Италида Федор По бүлынхид дайшалх —Италиин партиза заха, тэдэнэй дайла бараһан газараар я

Совет сэрэгшын н най ороной ба Ит һаа бүри ондоо т дээжэ болонхой. Эн Гитлерэй даралтад Италиин блатарнуу совет арадай тэмсэ болоно.

Үнеэдээ һайнаар эдеэлүүлхэ, үрмэ, тоһо дэлбэрүүлхэ

ГУРБА ҺААГААД, ҺҮНИНДӨӨ АДУУЛАА

КОММУНИЗМ» колхозой 2-дохи отделениин партийна организациин секретарь, республикын габьяата багша Цыбен Цыбикович Сагалеев һуралсалайнгаа жэлые амжалтатайгаар дүүргэһэндээ баяртай, зугаатай. Һургуулиин хүдэлмэри тухай хөөрэлдэхын далимда һаалиин гүүртэ тухай асуудал һонирхогдобо. Нүхэр Сагалеев һү һааляа дээшэлүүлхын тула гүүртэ дээрэ эмхидхэлэй, ойлгууламжын ехэхэн хүдэлмэри ябуулна.

ГҮҮРТЫН КУЛЬТБАЗАДА

ЕРЭҺЭН хүнүүд хүрэһөөр гүүртын культбазада орожо, малшадтай хөөрэлдэдэг. Моторист Цыбикдоржо Аюшеев—гүүртын партгруппорг. Энэ нүхэрэй хэжэ шадахагүй юумэниинь үгы шахуу, дүрбэн тэгшэ хүн. Тэрэ хадаа механизатор, шофёр, һаалишан, мал искусственна аргаар үрэжүүлэгшэ. Культбазые даагша нүхэр Аюшеев фермынгээ ажалтай манииe танилсуулба.

Зааханшье һал, досоогоо гоёор шэмэглэгдэһэн культбаза соо орожо гарахадаа, гүүртын хүдэлмэри тухай гол түлэб ойлгожо олохо. Һү һааха талаар 1-дэхи кварталай дүнгөөр түрүү һуури эзэлһэн коммунис ажалай ударник, КПСС-эй гэшүүн Мария Ринчиновада «Түрүү һаалишан» гэһэн улаан вымпел барюулагдаба. Энэ һаалишан 6400 килограмм һү һааба гэжэ томо үзэгөөр ханадань аржытар бэшээтэй. Эндэ «Коммунис ажалай гүүртэ хүдэлнэ» гэһэн гаршаг доро һаалишан бүхэнэй социалис мүрысөөнэй уялга ямар һаалишанай жэл соо үнеэн бүриһөө, мүн хамта дээрээ хэды шэнээн һү һааха байһыень дабтан һануулна.

Баһа нэгэ ехэ саарһан дээрэ зурагуудай монтаж зохёогдожо хадаатай. Тэрээн дээрэ «Һү һааляа ехэдхэе, абтаһан һүнэй тоһолигые дээшэлүүлэе» гэжэ уряална.

«Һү һааляа хоёр дахин ехэдхэе» тэһэн уряа доро республикын, үйлэдбэриин управлениин, колхозой, гүүртын уялгануудые харанабди. Энэ хадаа тэндэхи һаалишадые шэн габьяата ажалда зоригжуулна.

Гүүртэдэнь үдэр үдэрэй һонин тэмдэглэдэг дневник бии болгогдонхой. «Коммунис ажалай гүүртэ болоһон үдэрһөө энэ коллектив ажалайнгаа юрын үдэрнүүдэй түүхэ тэмдэглэнэ» гэжэ дневнигэй гадар дээрэ бэшэгдэнэ. Үнэхөөрөө болоһон ушарнууд тэрээн соо түүхэ домог болгон тэмдэглэгдэдэг байна.

1960 оной июлиин 10. Манай МТФ гол түлэб залуушуулһаа бүридэнэ. Эдэ һаалишад комсомолойнгоо хамтын суглаан дээрэ коммунис ажалай гүүртын нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө мүрысөөндэ оролсохо хүсэл эрмэлзэлгэ гаргаба. Энэ үдэрһөө эхилжэ коммунис ажалай гүүртэ болохын түлөө тэмсэнэбди,—гэжэ бэшээтэй хуудаһа уншабабди.

1960 оной ноябриин 16. Тон ехэ баяр: хоёрдохи отделениин колхозниггуудай суглаагаар манай залуушуулай гурбадахи гүүртэдэ коммунис ажалай нэрэ зэргэ олгогдоо. Тиихэдэ эрхим һаалишан Мария Ринчинова коммунис ажалай ударник болобо.

Буряадай хүдөө ажахын институдай ветеринарна факультедтэ һурахаяа ошоһон һаалишан Дамба Галсановта, Улаан-Үдын советско-партийна һургуулида һуралсахаяа ошоһон һаалишан Аграфена Ухиновада һургууляа амжалтатайгаар дүүргэхыень юрөөһэн бэшэг дневник соонь бэшээтэй. 1960 онһоо хойшо гүүртэдэ болоһон ушар байдал дневнигтэнь ходо тэмдэглэгдэнэ. Мүн тэндэ ариг сэбэрые сахиха журнал бии. Радиоприёмник элдэб һониниие һаалишадта дуулгана.

Малай хотоной газаахи заахан, набтар гэрые газаа талаһаань харахада, хүнүүдэй тиимэшье ехэ анхарал хандуулхаар бэшэ. Гэрэй ханада няалгажа баригдаад, цементлэгдэһэн шулуун хайрсаг соо дүүрэн уһан. Тэндэ табхагар сагаан бедонууд жэрылдэн һуулгаатай. Энэнь—гүүртын һү тушаан абадаг пункт. Пункт соо орон гэхэдэ, гайхалтай сэбэр. Тэрэнэй үрөөһэн булангда тэбхэр модоң бандаб дээрэ һаалишадай һуужа хубсаһаяа һэлгэхэ һандали. Бандабай зүүн, хойто ханануудтань ногооботор торгон хүшэгэтэй үлгэсэ. Хүшэгын саана һаалишан бүхэнэй халаад, гарай аршуул үлгөөтэй. Пунктын сонхонууд, угаалнигай наагуур мүн лэ тиимэ торгон хүшэгэнүүд татаатай. Гэрэй ханануудые уряа лозунг, плакат, зурагуудай монтаж шэмэглэнэ. Гүүртын тоо бүридхэлшэ Шираб Цыцырунов һаагдаһан һү тушаан абадаг ажалтай. Гүүртын иимэ гурим, иимэ байдал хараад байхадаа, һаалишадай ажалай амжалта тухай һонирхогдоно.

ЭРИД АЛХАМ

ПАРТИИН XXII съездын, КПСС-эй ЦК-гай Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон Зэдын үйлэдбэриин управлениин Борьёогой «Коммунизм» колхозой 2-дохи отделениин һаалиин гүүртын хүдэлмэрилэгшэд усть-лабинцуудай жэшээгээр бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ оролсоод, һү һаалгаа эрид дээшэлүүлхэ гэжэ шиидэнхэй. Тиихэдээ **энэ жэл үнеэн бүриһөө 1650 литр гэхэ гү, бүхы дээрээ 297.000 литр һү һааха уялгатай.**

Республикын түрүү һаалишадай уряае дэмжэһэн Борьёогой һаалишад һү ехээр һаахын түлөө социалис мүрысөөндэ оролсохые управлениингээ колхоз, совхозуудай бүхы һаалишадта нээмэл бэшэгээр хандаһан байна. Малһаа ашаг шэмэ ехээр абахын түлөө тэмсэлдэ оролсоһон эдэ һаалишад байгша оной хоёрдохи кварталда һү һаалгаяа нэгэдэхи кварталайхида орходоо хоёр дахин үлүүтэйгээр дээшэлүүлхэ уялгатай. Тиигээд һү һаалгаяа үдэр ерэхэ тума дээшэлүүлнэ. Хэрбээ майн нэгэндэ 884 литрэй һаам хэһэн байгаа һаа, һарын 27-до 1180 литртэ хүргөө.

Фермын һаалишад һара бүхэндэ абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэнэ. Апрельдэ уялгаһаа гадуур 300 шахуу килограмм һү һаагаа. Апрелиингээ уялга амжалтатайгаар дүүргэһэн энэ гүүртын малшад доторойнгоо арга боломжо хаража үзөөд, май һарада һаагдаха 29 мянган килограммай орондо 32 мянган килограмм һааха уялга абаһан байгаа. **Май һарын дүнгөөр һаяхан болоһон һаалишадай суглаан дээрэ 32285 килограмм һү һааһан энэ гүүртынхид мүрысөөндэ илаа гэжэ мэдэрэгдэбэ.** Тиигэжэ **майн һүүлэй арбан хоног соо 12594 литр гэхэ гү, сүүдхэ бүриинь һаам 1215 килограммда хүргэгдэһэн байна.**

Гүүртын һаалишадай дунда илангаяа Мария Ринчинова, Мария Жигжитова, Дулма-Сурун Цыдыпова болон бусад һү һаалгаар шалгараа. Тэдэнэр майн һүүлһээ эхилээд, үнеэн бүриһөө үдэртөө 8—10 литр һү һаана. Гүүртын һаалишадай дундаһаа илажа гараһан Мария Ринчинова, Дулма-Сурун Цыдыпова гэгшэдтэ улаан вымпел барюулагдаа. Эндэхи һаалишад тус бүридөө мянга гаран килограмм һү һаажа, бүлтадаа мүнгэн шанда хүртэһэн байна.

Һү һаалгаар үдэр бүриин дүн гаргагдахаһаа гадна, арбан хоног бүхэнэй дүн согсологдоно. Тиихэдээ һаалишадай суглаан зарлагдажа, мүрысөөндэ илагшадта мүнгэн шан барюулагдана. Жэшээнь, һүүлэй арбан хоног соо 900—1100 литр һү һааһан һаалишад 3 түхэриг, 1100—1300 литр һаагшад—5, 1300-һаа дээшэ литр һү һааһан һаалишад 7 түхэриг шан абаа.

«Коммунизм» колхозой һаалишад Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозойхидтой мүрысэдэг, абаһан уялгануудаа үе үе шалгалсадаг. Мүн колхозой гүүртэнүүд, һаалишад хоорондын мүрысөөн ехэхэн хүсэ олонхой.

МАЛ ХАРАҺАН-

МАЛ һайнаар руулаад ба мын ехээр абтадаг мунис ажалай нэр Борьёогой һаалиша сөөр малдаа тэжээл нэр үнгэрэгшэ жэ һэ гараар сабшаж 5 мянган центнер Кукуруза, һолоомо силос дараа.

Тэжээл элбэгээр рьёогойхид мүнөөш сэтэй. Мүнөөшье эдюулнэ, бүрдүүг у

Тиихэтэеэ хамта реэн сүүдхэ соо ал дахин һааха ябада болонхой. Ногооно лай һэрюун эдэ тын адуулгашад Д бикжанов, Венедикт колай Перевалов хэрэглэнэ.

Үдхэн, тоһолиг һаалишад ехэхэн на. Тиигэжэ хүнэг шэнгэниие илгаж гуримшуулагдажа һүнэй тоһолигые центрфугын уты гомдоно.

— Искусственн лэгдэһэн гүүртын ниинньшье һубай тугаллаа. Үнеэд го июнь, һарануудт жэ үнеэдые искус үрэжүүлэгшэ-техн хөөрэнэ. Мүнөө 100 тугал илгаж та тушааба.

Гүүртэдэнь 9 ридэһэн партийн группа гол түлэб һаа бүридэнэ. Э һаалгаар абаһан түлөө тэмсэлэй на.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) гүүртын эрхим һаалишад Тамара Цыренова, М Дулма-Сурун Цыдыпова, Мария Жигжитова.

С. БАЛД

Үнеэдтээ шэрэм ногооной шэмэ абхуулан, малаа түхэреэн сүүдхэ соо адуулагшадай нэгэн Венедикт Перевалов.

Техник-үрэжүүлэгшэ Цыбик-Доржи Ишеевич Аюшеев.

Нэгэ һараар уридлан...

Республикынгаа түүхэтэ 40 жэлэй ойе хүндэтэйгөөр, ажалай эрхим бэлэгтэйгээр угтаха социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоһон Кабанскын үйлэдбэриин управлениин ажалшад түрүүшын амжалта туйлажа байна.

Кабанскын колхоз, совхозуудай малшад гүрэндөө мяха ехээр худалдадаг болохын тула ехэхэн оролдолго гаргаһанай ашаар 1963 оной зургаа һарын түсэбые нэгэ һараар уридлан дүүргэбэ. Хэрбээ түрүүшын хахад жэл соо хамтадаа 8350 центнер мяха гүрэндэ худалдаха түсэбтэй байһан һаа, июниин 1-нэй байдалаар 8989 центнер мяха тушаажа, түсэбөө 107,6 процент дүүргэз. Нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулбал, 400 гаран центнерээр ехэ болоно. Тушаагдаһан мяханай тоодо 1200 центнер шахуу гахайн махан ороно.

Үйлэдбэриин управлениин ажахынуудһаа Ойморой **совхоз түсэбөө ехээр үлүүлэн дүүргэбэ. Тус ажахы хахад жэлэйнгээ түсэб 151,3 процент болгоһон байна. Тиихэдэ гүрэндэ мяха худалдаха хахад жэлэй түсэбөө Кабанскын совхоз 114,7, «Прибайкалец» колхоз 108,4, Байгалай совхоз 103,9 процентээр дүүргэбэд.**

А. Бусурманов,
гүрэнэй статистикын Кабанскын инспектурын экономист.

Харууһанай аша ехэ

Энэ жэлдэ газарай хүрьһэн шииг нойтоор элбэг аад, наранай элшын һуладаһанһаа шалтагаалан, поли дээгүүр бүртаг үбһэн түргөөр ургажа ахалһан байна. Тиимэһээ эгээ мүнөө бүртаг үбһэнтэй тэмсэхэ, ургамалнуудаа тэдэнһээ аршалха, сэбэр байлгахын түлөө тэмсэл манай управлениин бүхы ажахынуудта шамдуугаар хэгдэжэ байһан үетэй.

Илангаяа хартаабха, кукуруза, горох тариһан газарнуудые ургасын бүлтайжа захалаадүйдэ адаг хоёр дахин борнойлхо хэмжээн абтажа байна. Энэ талаар «Улаан Оронго» колхозой механизаторнууд бүртаг үбһэнтэй тэмсэхэ хүдэлмэри хаһа саг сооль ябуулжа эхилээ һэн. «Гигант» колхозой таряашад 110 гектар горох, 70 га хартаабхаяа нэгэ дахин борнойлоод байна. Тарбагатайн «Восход», «Дружба» колхозой гэшүүд мүн лэ энэ хүдэлмэри эмхитэйгээр ябуулжа, хартаабха, кукуруза тариһан участогуудаа үргэлжэдэнь борнойлжо эхилээ.

Үйлэдбэриин управлениин ажахынуудай мэргэжэлтэд бүртаг үбһэнтэй тэмсэхэ хүдэлмэри хиналта дороо абанхай, улам шангадхажа байна. Нэн түрүүлэн хартаабха, кукурузын тарилгые ургасын гарахаһаа урид 2-3 дахин борнойлхо гэһэн зорилгоёо бэелүүлхэ байхабди.

А. Назаров,
Улаан-Үдын хүдөөгэй үйлэдбэриин управлениин главна агроном.

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур.
1963 оной июниин 8.

...ряадай АССР-эй 40 жэл

...д номхон
Хэжэнгэм,
...эш минии зүрхэн
соош.
Х. Намсараев.

...Р ГҮБЗЭЕ
...ДХИХАДА...

...гшэ харгыгаар но-
... автобус бүмбэрнэ.
... олон. Дээдэ үһээ-
... ногоон шэлэй саана
... хүхэрнэ, наран
...най бороо ороогүй
... хойноһоо тооһоной
...ушхаран һунана.

...рын нэгэл үдэр һэн.
...обуснай Шилсаанын
...билба. Гүбээнүүд гү-
...дэр майла дээрэ га-
... урдамнай альган
...эжэнгын гол нэлбэ-
...но. Зүрхэм түшэгэ-
...эшэ тэгүүлбэб.

... үндэр гэгшын һэб-
... Зүүн тээнь Тэбхэр
...э нютаг, ямаршьеб,
...даг. Урдуурнь хүб-
...дэр уулануудтай шэ-
...ь—набтаршье һаа,
...той хаданууд. Зага-
... зүүн урагшаа Эл-
...сөөд, Дохоло-Мори-
...ор ошоходош, хоёр
...хаданууд, хоёр модо
...эй бартаа шэнги зу-
... газар һунаха. Энэ-
... үүдэн—«Үүдэнэй

... Хэжэнгэ... Автобус
...да, Шанаагай нуур-
... гэрэлдэ толи шэн-
...лан, Уляабарай шу-
...аргдаха. Аяар тэрэ
...хүхэрнэ, Хөөлэнтиин
...на, баруун зүгтэ
...эрэг хурдан Хэжэн-
... талаар хотирон,
...нэ.

...Буряад ороной һай-
...й нэгэн. Тала ну-
...тайшье дайда. Шу-
..., шэнэһэн тужа,
... ой, мойһотын хү-
...ото һэжүүр.

...та Маарагта, Тэн-
...Жэрхээһэн, Хурь-
..., Бургаастай, Үл-
... Хэжэнгэ голдо ха-
... юм. Зүүн тээшээ
...льбэ һайхан уняар
...эрһэн сэнхир хү-
...шээ. дээшээ Ху-
...ана намжаа тала
... алдама тала. Хур-
...дан Хэжэнгэ гол-
...ээдэн, арюун дол-
...эндэ шудхахаар зо-

... оройдо зогсоод,
... нютагаа хаймадан
... Иимэл уужам дэл-
...зы һайхан тала—
... гэлсээ ха юм

...ОН ТОСХОНОЙ
...СӨӨР...

...ой хоёр тээгүүр
...ан Хэжэнгэ тос-
...оо, тэгшэ газараар-
... ёһотойл город гэ-

... аймагай Хоритой
...хада, эндэ районой
...рин 1959 ондо Хо-
... томодхогдоходо,
... эмхи зургаанууд
... юм. Хэды тиигэбэ-
...һалбарһан Хэжэнгэ
...гоо, улам улам шэ-
...рна.

Хэбэд номхон Хэжэнгэ

Гол гудамжа—Советскэ үйлсэ. Баруулжаа, зүүлжээ ходо гараһан энэ үйлсөөр ябагалха болоо һаа, ехэхэн саг хэрэгтэй. Хоёр тээгүүрнь таримал модод нэбшэгэр олоорoo һарайлдаха, нягтаар хэгдэһэн тротуар дээгүүр дуран соогоо алхалыш.

Столовын томо байшан. Оро-болтнай: минарлан бүйлүүлһан хоншуухан эдеэн бэлэн байха. Зам харгыншье хүнүүд, эндэхишье алба хаагшад, хүдэлмэришэд ороно, гарана, эдеэлнэ. Столовоһоо саашалхадамнай, универмагай үндэр байшан. Ёһотойл эд бараанай орон. Бэлэн хубсаһанай, эд бараанай, гуталай, гар үзүүрэй хэрэгсэлэй болон бэшэшье эдлэлэй таһагууд бии.

Хэжэнгэ тосхониие Шулуута гэжэ нютагай зон хэлсэдэг. Нээрээ шулуутайшье, элһэтэйшье газар даа. Хэжэнгые хүндэлэн гараһан хүүргын саана дэлгүүр наймаан, базаар. Тээ саананьхүхэ ногоон зүлгэ дэбисхэртэй стадион. Советскэ үйлсөөр баруулбалтнай—магазинуудай һубаряан: хилээмэнэй, ажахын хэрэгсэлэй, номой, дежурна магазинууд, тэрэнһээ урагшаа шулуугаар баригдаһан бани, наанань—парикмахерска.

— Юрэдөө, Шулуутадамнай наймаанай талаар яһалашье һайн даа,—гэжэ эндэхи зон омогорхэн хэлэдэг.

Урдань даа, үшөө хубисхалай урда тээ, эндэ арба табан айлнуудһаа бүридэһэн заахан һуурин байһан юм. Буряад орондо Совет засагай тогтон мандаһанай һүүлээр Хориин аймагай харьяата Хэжэнгын сомоной түб эндэ оршодог һэн. Шулуута тосхон жэлһээ жэлдэ томожон, һүүлэй һүүлдэ аймагай түб болоо бэлэй.

Мүнөө эндэ Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ 11 жэлэй политехническэ дунда һургуули, 8 жэлэй интернат һургуули, участково больница, хоёр библиотекэ, хүүгэдэй хүгжэмэй һургуули, амтан умда, мебель бүтээдэг комбинадууд... Тоолохо болоо һаа, соёл болбосоролой, ажахыншье олон лэ эмхи зургаанууд бии байха.

СОЁЛ БОЛБОСОРОЛОЙ ГУЛАМТАНУУДААР...

Шулуута тосхоной баруун хойто булан. Энээниие соёлой булан гээ һаа таарамаар. Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ 11 жэлэй политехническэ һургуули оршодог. Тогтоһоор 50 жэлэйнь ой мүнөө намар гүйсэхэ юм. 1913 ондо Хойто-Шанаа гэжэ газарта гурбан жэлэй эхин һургуули байгуулагдаа һэн. Түрүүшынь багша Краснов гэжэ хүн байһан. Мүн түрүүшын багшанарай тоодо Цыренбазар Бадмацыренов, Хоца Намсараев, Иннокентий Ким, Надмит Намсараев болон бусад оролсоно.

Хэжэнгын һургуули баян түүхэтэй. Энэ һургуули дүүргэгшэдые тоолохо болоо һаа олон. Тэдэнэй тоодо эрдэмтэд Гунга Туденов, Бадмадоржи Цырендоржиев, Цыбикдоржи Очиров, Шираб Чимитдоржиев, Базар Содномов гэгшэд эндэ һуража дүүргэһэн байха.

Эндэ багшалһан А. Р. Атутова, Е. С. Хуриганова, Н. Н. Намсараев, РСФСР-эй габьяата багшын нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

Мүнөө эндэ мянга гаран хүүгэд һуража, эрдэм ном шудална.

Алтан, мүнгэн медальтайгаар энэ һургуули дүүргэгшэдэй нэрэнүүд ханадахи улаан самбар дээрэ аржына. Ород, буряад уран зураашадай зурагууд сэдьхэл баясуулан толорно.

...Хоёр дабхар модон гэр. Хүүгэдэй хүгжэмэй эхин һургуули (директорынь Геннадий Апполонович Доржиев). Эндэ зуу гаран хүүгэд һурадаг. Баян, фортепьяно хоёрой ирагуу хүгжэм энэ байшангай сонхоор зэдэлнэ.

Һурыт, ургыт даа, уран хүүгэд!

...Спортзал. Ута сагаан гэр. Сонхонуудтань түмэр сеткэ татаатай. Хүнгэн солбон хүбүүд, басагад бүмбэгэ сохино, һурэнэ, дэбхэрнэ. Һургуулиин физрук Георгий Олзошкиной ударидалга доро волейболой команда ээлжээтэ наадая эмхидхэнэ.

Хэжэнгын хоккейнэ команда республикынгаа хүдөөгэй командануудай дунда дүрбэн жэлэй туршада чемпион байһан. Һургуулиин байшан соо ороод харыт—мүнгэ, алта шарамал кубогууд, грамота, дипломууд яларан, толорон харагдаха.

Хэжэнгын хоор... Энэ хоорой ирагуу аялгые Эхэ ороноймнай ниислэл хото Москва, бүхы Буряад дайда шагнаһан байха. 1959 ондо литература болон искусствын декадада энэ хоор хабаадалсаа һэн.

Баянхан Хэжэнгээ
мартагшалгүйб,
Балшархан наһанайм
нютаг юм даа.
Бадмахан сэсэгээрээ
бадаранхайгша
Барандаа алдартай
нютаг юм даа.

Мүнөө Хэжэнгын хоорто 60-аад хүн хабаадана. Ударидагша Нина Цыретарова Соёлой байшангые даагша Тамара Башанова хоёр суг эмхидхэхы ажалаа ябуулжа, республикынгаа 40 жэлэй ойн баярай һайндэртэ бэлдэжэ байна.

Хэжэнгын голой дуунууд хэжэм талаараа зэдэлжэл байг лэ!

АЖАЛ ЭРХИЛЭГШЭДЭЙ ТҮБ ЭНДЭ

Хэжэнгын совхоз гэжэ дуулаа ёһотойт. Баян талын олон мянган хонидой, үхэр малай, адуун һүрэгэй түбэрөөн, амисхаал энэ нэрэ дуулахада, шэхэндэш шэнхинэхэдэл гэдэг.

Энэ совхоз республика соохи томохон ажахынуудай нэгэн байха. 900 гаран хүдэлмэришэдтэй, 15 мянган гектар сабшалангай, 19871 гектар таряалангай газартай юм. Совхозой фермэнүүд дээгүүр ябаад үзыш—һуурин, тосхон бүхэн үдэрһөө үдэртэ улам һалбаржа, хүгжэжэ байна.

Директор Дондок Дашиевичтай хүнгэн машинада һуугаад, хаагуурша гүйлгэжэ болохош. Нүхэр Дугаров үүр сүүрээр, зарим хонишод, малшадай һая бодоод байхада, орожо ерэдэг байха.

Ушхайта. Эндэ СССР-эй Верховно Соведэй депутат Сэнгэ Буянтуевай ажахын тоосоондо ороһон, коммунис ажалай бригада байдаг. Энэ түрүү бригадын алдар суу гансашье Буряад нютагтамнай бэшэ, мүн бүхы орон соогуурнай таранхай.

Совхоздо ажалша түрүү хүнүүд олон. Һаалишан Юмжат Намжиловна Дамбаева байгша оной дүрбэн һара хорин хоног соо үнеэн бүриһөө 950 литр һү һаажа, сагаан эдеэнэй далайе дэлгэрүүлээ.

чы4дфэкзСалхэ.ьаУоАэдрынч эщз

Хэжэнгэ нютагтамнай һүүлэй жэлнүүдтэ полиин «хатан» кукуруза, горох «хаан» гэхэ мэтэ ургамалнууд бүхөөр байражаа. Газар уһанай ёһото эзэд үдэр бүриингөө урэжэлтэ ажалда амжалта туйлан, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури табилгада хубитаяа оруулна.

Хэжэнгэ тосхон—ажал эрхилэгшэдэй түб. Хоёр дабхар байшан. Энэмнай совхозой конторо. Үндэр сагаан шулуун ордон холоһоо яларна. МТМ...

Хэжэнгэ... Хэжэнгэ... Иимэл дэлгэр нютаг хадаш, шинии талаһаа бэлигтэй, уран, ажалша, баатар хүбүүд гарадаг байгаа бэзэ.

Буряад литературын үндэһэ һуури табигша Хоца Насараевич Намсараев түрэһэн Хэжэнгэ тухайдаа шүлэг, дуунуудые найруулһыень һанана бэзэт. Композиторнууд Бау Ямпилов, Жигжит Батуев Хэжэнгэ голой шэнхинүүрхэн долгинһоо хүгжэм дуунайнгаа аялга залгаа ёһотой.

Артистнар Ч-Н. Генинов, Рабсалов, Дамдинов, Дондуков, Чимитова, Санжимитыпова, Дамбиев, Аюржанаев, Гончикова, Уладаева Хэжэнгын талын һэбшээе бэедээ шэнгээһэн хүнүүд байха.

Буряад дайдын нэгэ бишыхан булан—үлзы баян Хэжэнгэ улам улам һалбаржа, коммунизмын наран доро бүри ехээр бадарыш!

Георгий Дашабылов.

Цыпилма Ванзатова Хориин үйлэдбэриин управлениин Үдын совхоздо үни удаан саг соо тугалшанаар хүдэлжэ, нилээд ехэ дүй дүршэлтэй болонхой. Тэрэжэл бүри олон тугалнуудые тобир тарганаар түлжүүлжэ ондо оруулдаг байна. Өөрынгөө хүдэлмэриин онол арга, дүй дүршэл тухайгаа нүхэр Ванзатова залуу тугалшадта ходо хөөрэжэ үгэдэг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: **тугалшан Ц. Ванзатова (зүүн гарһаа) залуу тугалшан Н. Курбатоватай хөөрэлдэжэ байна.**

И. ОСЕТРОВОЙ фото.

ЛАТЫШ ЗОХЁОЛШОД МАНАИДА

Манай латыш айлшад, мүн Москваһаа ерэлсэһэн бүлэг уран зохёолшод уржадэр республикымнай ниислэл хотын завод, фабрикануудаар ябажа, өөһэдынгөө шүлэг болон бусад зохёолнуудтай хүдэлмэришэн ангиие танилсуулһан байна. Тэдэнтэй хамта манай республикын уран зохёолшод ябалсаа.

Буряадай уран зохёолшодой холбооной харюусалгата секретарь Н. Г. Дамдинов Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой хүдэлмэришэдтэй Балтиин далайн эрьеһээ ерэһэн айлшадаа танилсуулаа. Хүдэлмэришэн анги хүндэтэ айлшадаа халуунаар хүлеэн абажа, шүлэгөө уншаха бүринь нэрьемэ альга ташалгаар угтаһан байна.

Нүгөө бүлэг уран зохёолшод коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэжэ суурхаһан Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрика ерээ. Эндэшье холынгоо айлшадые буряад оронаймнай сэмбэ нэхэгшэд халуун дулаанаар угтан абаа. «Байгал» журналай главна редактор А. А. Бальбуров уулзалга нээхэ зуураа:

—Балтиин далайн эрьеһээ ерэһэн айлшадые таанарай, хүдэлмэришэн ангиин, иимэ халуунаар угтажа байхада, баясангүй баймаар бэшэ,— гэжэ мэдүүлбэ. Энэ хадаа мүнөө үеын совет хүнүүдэй поэзиие, литературые бүхыдэнь гүнзэгыгөөр ойлгодог болоһоной, аха дүү арадуудай холбоо барисаанай үдэрһөө үдэртэ бэхижэжэ байһанай гэршэ мүн.

Улаан-Үдын мяха-консервын заводой хүдэлмэришэдшье уржадэр уран хонгёо, удха түгэлдэр шүлэгүүдтэ альга ташаа. Ушар юуб гэхэдэ, эндэшье Латвиһаа ерэһэн гурбадахи бүлэг алшаднай, Москва болон Улаан-Үдын уран зохёолшодтой хамта хүдэлмэришэдтэ өөһэдынгөө зохёолнуудые уншажа үгэһэн байна.

Мүн тэрэ үдэр латыш уран зохёолшод манай газетын редакцида ерэжэ, журналистнуудтай уулзаһан, һонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые хэһэн байна.

— Бидэнэр адли түрэлэй мэргэжэлтэй зон гээшэбди. Тиимэһээ хөөрэлдөөмнайшье бэе бэедээ ашаг туһатай, ойлгосотой байхань арсашагүй,— гэжэ поэтесса Цецилия Динере хэлээ.

Хани халуун уулзалга хэндэмнайшье туһатай байгаа, холбоо барисаагаа хойшодоошье таһалхагүй, харин улам бэхижүүлхэбди гэжэ барандаа нэгэн һаналтай байһанаа мэдүүлээ.

А. Жамбалдоржиев.

Латыш уран зохёолшод манай редакцида айлшалжа уулзаба.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Лия БРИДАКА

★ ★ ★

Ехээр хашхарангүйгөөр, дулааханаар даа
Ехэ дэлхэй эб найрамдал тухайгаа хөөрэе.
Эб найрамдал гээшэмнай дурандал андли,
Эгүүридэ мүнхэ хүсэн бэлэй һэмнай.
Эб найрамдал хабараар сэсэглэһэн дэлхэйдэл,
Эльгэлжэ байдаг һэмнай, элдин тэрэ сэсэгтэл.
Эдеэшэн хүгжэн, хүсэеэ абажа байхадаа,
Эжэл дэлхэйдэ эзэн мэтэ ерэдэг һэмнай.
Эдеэшэжэ ерэхэдээ, таряанай хоолос бэхижэдэг.
Элшэтэ наранай энеэдэн туяаһаа бэхижэдэг.
Эмшэн оюутанай хурса нюдөөр шэртэхэдэ,
Эб найрамдалнай энэ дэлхэйдээ яагаа гоёб даа.
Ажаллаха байна даа энэ дэлхэйдэ ажаһууһандаа
Агууехэ алтан жаргалаа эдлэжэ һууһандаа.
Эндэ хүнүүдэй эльгэ зүрхэн тэнюун ха юм,
Эхэ орондоо энхэ мүнхэдөө үнэн ха юм.
Үмхи байдалай һалан үгы болоһондо,
Үнэн баярай баатаржан, хүсэжэн байһанда,
Баяраа теэд хооһон хашхараан болгонгүй
Бэеэрээ тэрэнээ, зүрхөөрөө тэрэнээ дуулаял даа.
Зариман юундэ ажабайдалдаа дүлии бэ?
Зааханааршье һаань, зүрхөө табин хандахаа
яанаб?
Тиимэл зонуудай түби дээрэ байһан хада
Түрэл хэлэнэйнгээ тамир хүсэ таһа мушхан,
Эхэ ороноо эльгээрээ магтажа дуулая!

С. Ангабаев оршуулба.

Имант АУЗИНЬ

СЭНХИР ҮҺЭЭ

Урайни урайнда Газар-дүүхэй
Уган хүбүүдээ эрхэлүүлэн,
Уужам дэбисхэр дэлгэжэрхинхэй,
Ургамал ногоон соо тэдээнээ хэбтүүлэн,
Сээжэдээ дахажа унтуулдаг һэн гэхэ,
Сэнхир тэнгэриин үһээ дор сэхэ.
Наранда хүрилһэн, шараа нюсэгэн,
Наһаар залуухан басагад, хүбүүдынь
Зүүдэндээ ододто эмнисэгээн,
Зүйдэл мүшэдэй дугыгаар гүйлдэн,
Тэнюун нойртоо сэнгэжэ хонодог—
Тиимэл һанаамар байһан юм гэдэг.
Һүүлдэнь агуу хохидол ерээ һэн—
Һүреэтэ мүльһэд хойноһоо дабшаба.
Хүнүүдэй голдонь хүйтэн жүрөө һэн,
Хүнүүднай абаралай арга шэбшэбэ:
Хабсагай шулуун соо байраяа зэһээ—
Харанхы, шиигтэй, набтар үһээ...
Хэдышье үндэр байшан хожомынь
Хэдэр ухаатан бодхожо шадаа,
Гансал юумэнһээ тэдэнэр, хэбэрынь,
Гасаланда орожо ехэтэ ядаа:
Одые нойртоо обёорхо гэн гэһээ,
Огторгойн орондо—ордоной үһээ.
Богоолнуудай уран гарнууд
Бодхожо байһан байшангай үһээе
Номин сэнхирээр будажа оронод—
Номин тэнгэриин үнгэ түһөөе
Ордоной үһээ дээр буулган абана...
Оройдоош гайхамаар бэшэл даа энэ!
Мүнөө бидэнэр, хамсыгаа шуужа,
(Мүнхэдэнь байраяа һайханаар бүтээе!)
Байгаалиин олон будагһаа түүжэ,
Байшангуудайнгаа сонхо, үһээе
Тэнгэриин үнгэтэй номин шалээр
Тэбхысэ урладаг болооб͡ди бэлээр.
Удахагүй—тэрэ саг дан холо бэшэ:
Уужам дэлхэйн үринэр бултадаа
Аюулгүй, хорогүй, амгалан үдэшэ
Арюухан агаарта унтахадаа,
Сэлмэг жаргалаа баясан дурдахал
Сэнхир тэнгэриин үһээ дор баһал...

Николай Дамдинов
оршуулба.

ҺАЙНДЭРЫЕ АЖАЛАЙ БЭЛЭГЭЭР УГТАХАБДИ

...нциин ажалшад
...аа 40 жэлэй ойн
...жалай шэнэ ам-
...ха зорилго та-
...йгээр ажаллана.
...р ашаа тээхэ,
...атай вагонуудые
... ябуулха май һа-
...ые болзорһоонь
... шанартайгаар
...нигэжэ Зүүн-Си-
... харгын бүхы
... дунда түрүү
...ээ.

...һоо Монголой,
...ай Республика-
...агдаха машина,
... техникэ болон
...да хэрэглэгдэхэ
...ан, мүн эдэ оро-
...агдаха хэрэгсэл-
...ши дээрэ шалгаг-
...таладань түшаан
... Тиимэһээ стан-
...ллектив эндэ ерэ-
... поезднуудые бо-
... соо бэлэн болго-
... хэзээнэйхиһээ
...эйгээр хүдэлнэ.
...адимир Васильев
... станциин дежур-
...а зууураа, бүхы
... перрониие ариг
...а гэжэ оролдо-
...эн поездые саг
... ябуулдаг.

...Лукачёв манай
...лаһаар үнинэй
...й дүршэлтэй бо-
... үнэн зүрхэнһөө хандадаг, голодоһо гаргаһан ушар байгаагүй. Тиимэһээ нүхэр Лукачёвто коммунис ажалай ударник гэһэн нэрэ зэргэ бусад хүдэлмэришэдһөө түрүүн олгогдоо.

Мүн ашаатай вагонуудые поезд болгон бүридүүлдэг гурбан бригада (бригадирынь нүхэд Б. Б. Типаев, А. Н. Татарников, Л. И. Алексеев) коммунис ажалай бригадын нэрэ зэргэдэ хүртөө. Мүнөө бүхыдөө 70 хүдэлмэришэдтэ коммунис ажалай ударник гэһэн нэрэ олгогдоо, үшөө 141 хүн энэ хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэнэ.

Поезд хабсаргадаг хүдэлмэришэдэй дурадхалаар мүнөө бидэнэр ходо хүндэ поезднуудые ябуулнабди. Мүн үсөөн вагонуудтай ерэһэн поездые хүсэд болгохын тула хэдэн вагонуудые заһабарилан, ашаалаад бэлэн байлгадагбди. Эдэ бүхы хүдэлмэри вагонуудай эрьесые нилээд түргэдүүлнэ, мүн поезднуудшье һаадгүйгөөр саашаа ябана.

Станциин эдэбхитэй хүдэлмэришэд Василий Суровцев, Петр Нечаев гэгшэдэй дурадхалаар эндэ ерэһэн поезднуудай документнүүдые эд бараа тушаан абагшатай сугтаа ябажа шалганабди. Тиимэһээ эндэ ашаа тушаан үгэхэ, тушаан абаха хүдэлмэри хоёр дахин эмхидхэгдэхээ болижо, богонихон саг соо дүүргэгдэдэг болоо.

Ашаа шэгнэгшэд—Василий Суровцев Петр Нечаев хоёр—бензин болон бусад түлишэ тээдэг цистернэ шалган хараха шэнэ арга дурадхаа. Тэрэнэйнь ашаар цистернэ шалгаха хүдэлмэри богонихон болзор соо дүүргэгдэдэг болобо.

Мүнөө манай станциин хүдэлмэришэдэй дунда хоёр-гурбан ондоо мэргэжэлтэй болохо гэһэн үүсхэл үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Түрүү хүдэлмэришэд Свинина, Елисеева, Юдина, Степанова гэгшэд мүнөө хоёр гү, али гурбан мэргэжэлтэй болонхой. Иимэ эдэбхи үүсхэлтэй түрүү хүдэлмэришэд манай коллективтэ олон.

Һүүлэй 2-3 жэлэй хугасаа соо эндэ нилээд олон байра бодхоогдоо. Тэдэнэй тоодо байрын 40 гаран гэрнүүд, шэнэ вокзал, магазин, бани, пекарни, Соёлой ехэ ордон баригдаад, ашаглалгада тушаагдаа. Элдэб сортын жэмэстэ ургамалнууд, модод, гоё һайхан сэсэрлигүүд таригдаа.

Иигэжэ манай станциин бүхы хүдэлмэришэд республикынгаа 40 жэлэй ойн һайндэрые угтана.

П. Михайлов,
Зүүн-Сибириин түмэр
харгын Наушки
станциин начальник.

Уншагшадай
асуудалда харюу

Ниитын фонднууд арадта ямар туһатайб

Манай газетын зарим уншагшад иигэжэ асууна: ниитын хэрэглэлэй фонднууд гээшэ юуб, иимэ фонднууд мүнөө СССР дотор ямараар урганаб, хубаагданаб? Ерээдүйдэ ниитын фонднуудай хүсөөр совет хүнүүдэй хэрэглэмжые хангалгын гол ёһо ямар бэ? Эдэ асуудалнуудта харюу энэ статья дотор үгтэнэ.

КПСС-эй XXII съездын баталан абаһан Программые бэелүүлхын түлөө совет хүнүүдэй тэмсэлые дэлхэйн ажалшад маша ехээр һонирхон харана. Коммунизм байгуулха, ниитын баялигые элбэг дэлбэг болгохо, «Хүн бүхэнһөө шадалайнь зэргээр, хүн бүхэндэ хэрэглэмжынь зэргээр» гэһэн гол ёһо бэелүүлхэ уг зорилгодоо манай орон улам дүтэлжэ байна.

Совет промышленна үйлэдбэри, хүдөө ажахы жэл ерэхэ бүри хүгжэнэ, эрдэм наука, соёл культура улам һалбарна, шэнэ техникэ нэбтэрүүлэгдэнэ, ниитын ажалай бүтээсэ ехэ болоно. Капитализмын ямаршье оронтой сасуулхада, СССР дотор арадай эгээн һайн жаргалта байдалтай болохо саг дүтэлнэ.

Общественэ социалис хүгжэлтын үедэ байгаа сагтань материальна, культурна зүйлнүүд хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй хэһэн ажалай тоо болон шанарай хэмжээнһээ гол түлэб дулдыдан хубаагдана гэжэ марксизм-ленинизм һургана. Энэ гол ёһо хадаа ажалай бүтээсые хэлбэришэгүйгөөр дээшэлүүлхэ, арадай ажахын бүхы һалбаринуудые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ, ниитын баялигые арьбадхаха арга олгоно. Коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха бүхы үе соо ажалшадай материальна болон культурна хэрэглэмжые хангалгын гол эшэ үндэһэниинь хэһэн ажалай зэргээр түлэлгын гурим хэбээрээ үлэхэ байна. Зүгөөр тиихэтэй хамта коммунис ёһоор хубааха ябадалда бэлэдхэлэй талаар хубилалтанууд болохо юм. Энэ ушар юун дээрэһээ харагданаб гэхэдэ, хэһэн ажалайнь тоо болон шанарһаа дулдыдангүйгөөр, ондоогоор хэлэбэл, түлөөһэгүйгөөр общественэ гэшүүдэй хэрэглэмжые хангаха ниитын фонднуудай ехэ болоһон дээрэһээ харагдана.

Социалис гүрэн өөрынгөө национальна олзо доходой зарим хубиие эрхэтэдэй түлөөһэгүйгөөр һуралсал эмхидхэхэ, түлөөһэгүйгөөр эмнэхэ, пенсеэр хангаха, ехэ бүлэтэй хүнүүдтэ туһалха, клубууд, библиотекэнүүд гэхэ мэтээр хангаха хэрэгтэ зорюулдаг юм. Тэрэшэлэн колхозууд олзынгоо зарим хубиие материальна болон культурна хэрэглэмжэ хамтаараа хангаха хэрэгтэ гаргашална. Эдэ бүхы үнэтэ зүйлнүүд хэрэглэмжын ниитын фонднууд мүн болоно.

Коммунизмда эсэргүү номнол тараагшад Советскэ Союз дотор хэрэглэмжын ниитын фонднуудай ехэ болохотой хамта, салин хүлһэнэй ниитэ хэмжээн бага болоно гэхэ мэтээр шашалдана. Энэнь хорото һанаатайгаар хэлэһэн зүйл байһаниинь мэдээжэ. Ерээдүйн ойрын сагта манайда салин хүлһэн нилээд ехэ болохо. Тиихэдэ хэрэглэмжын ниитын фонднууд тон ургэдэхэ байна. Тэрэнэй эсэстэ арадай жаргалта байдал һайжаруулха талаар ниитын фонднууд бүри ехэ үүргэ дүүргэхэ байна.

Манай орон дотор мүлжэгшэ ангинуудые усадхаһанай, бүхы национальна олзо доходые болон баялигые ажалшадай өөһэдынь мэдэлдэ оруулһанай ашаар хэрэглэмжын ниитын фонднууд бии болоһон байха юм. Зүгөөр эдэ фонднуудые ехэ болгохо арга боломжонууд хизаарлагданхай байгаа. Юундэб гэхэдэ, совет арад оронойнгоо ажахын гээгдэлые түргэнөөр зайсуулхын, социализмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулхын тулада бүхы юумые алмаха зэргэтэй байгаа бшуу. Совет гүрэн материальна болон культурна баялигуудай нилээд хубиие общественэ гэшүүдэй хоорондо тэдэнэрэй ниитын үйлэдбэридэ ямар ажал хэһэн зэргээр хубаадаг байгаа.

Мүнөө үедэ манай орон хүсэн түгэлдэр экономикотой болоо, капитализмтай амгалан ёһоной экономическа мүрысөөн дотор илалтануудые хойно хойноһоонь туйлана. Ажалшадай хэрэглэмжые улам хүсэдөөр хангаха материальна зүйлнүүд болон арга боломжонууд жэл ерэхэ бүри ехэ болоно. Тиихэтэй нэгэн хамта ниитын хэрэглэмжын фонднуудшье ехэ ургэдэнэ. Жэшээлхэдэ, 1940 ондо ниитын фонднуудһаа арад зоной абаһан түлбэринүүд болон хүнгэлэлтэнүүд 4,2 миллиард түхэриг болоһон байгаа һаа, 1960 ондо — 24,5, 1961 ондо — 26,4, 1962 ондо—28,4 миллиард түхэриг болоо.

Ерэхэ хорин жэл соо хэрэглэмжын ниитын фонднууд ажалай түлөө хүн бүридэ түлэлгын фонднуудта орходоо түргэнөөр ургажа, хэрэглэмжынь зэргээр хубаалгада шалжан орохо хэрэг удаа дараалан бэлдэхэ байна. Энэ үе соо ниитын фонднуудай хэмжээн 1960 ондо 24.5 миллиард түхэриг байһанай орондо 1980 ондо 255—265 миллиард түхэриг болохо гэхэ гү, али жэлэйнь хэмжээн арба үлүүтэй ехэ болохо. Тэрэнэй эсэстэ эдэ фонднууд арад зоной болото олзын хахадынь шахуу болохо байна.

Совет общественэ хүгжэлтын, тэрэнэй экономикын мүнөө үедэ материальна талаар урмашуулга хадаа ороной үйлэдбэриие хүгжөөлгын гол хүсэн мүн болоно. Эгээл иимэһээ үйлэдбэриин гү, али ямар нэгэн ажал ябуулгын хэрэгтэ хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй хабаадалгатай багахан холбоотой зүйлнүүдэй талаар арад зоной

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта)

ФОТОРЕПОРТАЖ

ШЭНЭ БАРИЛГА МҮНДЭЛНЭ

Арбан юһэдэхи зуунай хоёрдохи хахад багаар Дмитрий Иванович Менделеевэй Парижда ошоходонь тэрэ үеын эгээл үнэтэй сэнтэй гэжэ тоологдодог сайр амһарта, һамгандань алтаар хэһэшние бэлэг болгон бариһан юм гэлсэдэг. Тэрэ үедэ сайр гээшэ эгээл үнэтэй, олдошогүй шухаг металл байгаа.

Харин мүнөө... Сайрай ороогүй юумэн гэжэ баран үгы шахуу. Арадай ажахын бүхы һалбаринуудта сайр нэбтэрэн орожо, ямаршье промышленностьда эгээл шухала, эгээл хямда үнгэтэ металлынь болонхой. Мотоор, прибор, самолёт бүтээлтэдэ хэрэглэгдэдэг хүндэ шэрэм, туулин, булад гэхэ мэтын металлнуудай орондо сайр эрэдэг болобо.

Гэртэмнайшье аяга, халбага, шанага—булта сайраар хэгдэнэ, ха юм. Тиимһээ тиитэрээ гуталайнгаа һүеыдэ таха хадуулхадаашье, булад мэтэ жэбэрдэггүй хадань, сайр хадааһа хэрэглэнэбди, теэд тэрэмнай хэды бүхэ гээшэб.

Шулуун зэбсэгтэ үе сагые гуулияр ханхинаһан зуун жэлнүүд һэлгээ. Байн байн гуулиинешье түмэр түрижэ, һууринь эзэлжэ эхилһэн. Мүнөөдэр, багсаахада, сайр гээшэмнай түмэрөө хайр гамгүйгөөр газаашалжа эхилээ гээшэ ха.

Тэрэнэй хаа яагүй хэрэглэгдэдэг хадань эрилтэнүүдыньшье аргагүй түргөөр үргэдэнэ. Хоридохи зуунай дүшэн гурбан ондо дэлхэй дээрэ сайр үйлэдбэрилгэ 175 дахин, гуули—5 дахин, тинхэдэ шэрэм үйлэдбэрилгэ зүбхэн лэ 3 дахин ехэ болоо. Энэ юу харуулнаб гэбэл, сайр гээшэ бэшэ металлнуудые түрижэ, хэрэглэлгынгээ талаар түмэрэй удаа хоёрдохи һуури эзэлбэ ха юм.

Тиимэһээл манай орондо жэл ерэхэ бүри үнгэтэ энэ металл үйлэдбэрилгэ улам үргэдхэгдэнэ. Шэнэ шэнэ заводууд урган бодоно. Тэдэнэй тоодо Эрхүүгэй завод ородог. Энэ завод нютагай уурхайн материалаар хангагдахаһаа гадна, манай Буряадай силлиманиндай руда хэрэглэдэг байха.

Газарай нюрганһаа гурбан метр гүнзэгыдэ, зуун метр зузаантай силлиманиндай уурхай Хяагта городто дүтэхэнэ Хара Толгой гэжэ газарта олдоо. Хара Толгойн ашагта малтамал эгээ хямда, цээмэл аргаар абтадаг байха.

Жэл бүхэндэ 220 мянган тонно ашагладаг байгаа һаань, нээмэл аргаар абтаха тус уурхайн запас, мэргэжэлтэдэй тухайламжаар, хорин жэл хүрэхэ юм.

Фабрикын барилгые эрхилдэг главна инженер И. С. Афанасьевтай хөөрэлдэхэдэмнай тэрэ иигэжэ мэдүүлнэ: «Фабрикын барилга 1959 ондо эхилэгдэбэшье, урагшаа ябадаггүй байгаа. Мүнөө Зүүн-Сибириин совнархоз барилга тээшэмнай нюураа эрьебэ гээшэ. Барилгашадаймнай тоое олошоруулаа, барилгын хэрэгсэлээр, техникээр хангаба. 1963 ондо 225 мянган түхэриг мүнгэн һомологдобо».

Барилгашад хэр зэргэ хүдэлдэг юм ааб гээд хараабди. Жэлэйнгээ түсэбые 4,5 һара соо дүүргэжэ, 235 мянган түхэригэй ажал хэһэн байба. Сэхыень хэлэхэдэ, Харанхын барилгашад (начальнигынь Н. П. Покровский) 1964 оной түсэбөөр хүдэлнэ. Ашагта малтамал абаха газарайнь ажал дииилэнхидээ дүүрээ. Руда бутаргаха агрегадай болон главна технологическа корпусынь бэлэн болонхой.

В. А. Хашюков, К. И. Смородников гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг участогайхид эрхимээр хүдэлнэ. Котельнэ цехэй барилга дүүрэн татанхай (2-дохи зураг). Барилгашад нэгэ зэргэ хоёр хүдэлмэри ябуулдаг юм. Котельнэ цехэй байрые бодхожо байхадаа, ууралайнь хоёр тогоо һуулгаһан байна.

Главна корпусой коммуникационно барилгануудайнь табигдаха газар мүнөө сүлөө забдагүй малтагдана (1-дэхи зураг).

Хүсэтэ экскаватор шадамар бэрхэ Иосиф Михайлович Мещеряковой гараар жолоодогдон бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана.

Нүхэр И. М. Мещеряков үдэр бүринигөө даалгабарине 1,5 дахин дүүргэнэ. Жолоошон Александр Рахматулин (3-дахи зураг) бульдозерист Михаил Суетин, мүн бусадшье механизаторнууд түрүүшүүлэй зэргэдэ алхалдаг.

Барилга түргэн алхасаар урагшаа шармайна. Котельнэ цех, уһа бүлэхэ станци, гүйсэд заһабарилагдаһан харгы болон бусад туһалбари барилганууд ашаглалгада мүнөө жэл тушаагдаха юм. Фабрикын главна технологическа корпус 1964 ондо дүүргэгдэхэ. Тус фабрика жэлдээ хэдэн мянган тонно силлиманидай руда Эрхүүгэй сайрай заводто түмэр харгыгаар ябуулжа байха болоно.

Харанхыдахи хүдэлмэришэдэй тосхон шэнээр ургана. Мүнөөдэрэй барилгашад, ерээдүйн фабрикын хүдэлмэришэд, шэнэ байшангуудта һаруул һайхан байрануудые абана.

Долоон жэлэй барилгануудай үшөө нэгэн манай Буряадта мүндэлнэ.

В. Ганов.

(зурагуудынь авторай).

Футбол

Омскын „Иртыш" түрүүлһээр зандаа

Зүүн-Сибириин, Алас-Дурна зүгэй табадахи зонын футболистнуудай дунда ээлжээтэ—табадахи уулзалга үнгэргэгдэбэ. Эндэ ямар команда эрхим һайнаар наадажа ябана хаб гээд хаража үзэе. Энэ үдэр наадаһан арбан дүрбэн командануудай зургааниинь шүүгдэһэн, хоёр командань—Омск—Ангарскын футболистнууд тэнсэһэн байна. Тиигэжэ Омскын «Иртыш» команда абажа боломоор 10-һаа 9 очкотой түрүүлһээр зандаа. Прокопьевскын «Шахтер» командада айлшалһан Улаан-Үдын «Байкал» бүлгэмэйхид талмайн эзэдтэ 2:0 тоотойгоор шүүгдэшоо. Мүн Комсомольск-на-Амуре городой «Авангард» Эрхүүгэй «Ангара» командые 1:0, Красноярскын футболистнууд Владивостогой «Луч» командые 3:1, Томскын «Томич» бүлгэмэйхид Хабаровскын футболистнуудые 1:0, Благовещенскын «Амур» кемеровэйхидые 2:0, Барнаулай команда Шэтын «Забайкалец» бүлгэмэйхидые 2:0 тоотойгоор шүүһэн байна. Табан уулзалгын удаа Комсомольск-на-Амуре, Прокопьевскын командануud тус тус 6:6 очкотой хоёрдохи, таба-табан очкотой болоһон табан команда удаадахи һууринуудые эзэлэнхэй. Улаан-Үдын «Байкал» гурбахан очкотой һүүлшын һууринуудай нэгые ээлжэ ябана. Энээнһээ гадна Новосибирскын команда тоо нээгээгүй, шадамар бэрхээр наададаг Хабаровскын футболистнууд мүнөө дээрээ нэгэ очкотой болонхой. Улаан-Үдын футболистнууд ээлжээтэ уулзалгаяа уржадэр Барнаул городто үнгэргөө.

В. Моргунов.

Д. БУД…

Манай элшэн—„Ма…

Хүнэй ухаанда
хүсэгдөөгүй дүйе хүбшэлһэн,
Хүсэтэ ажалай
һүлдэ—хадуур, балта
Ашата Ленинэй
гэгээн үеые мүнхэлһэн
Аһари бүтээлшэ
коммунистнуудай гарта.

Зэлэтэгшэ холын мүшэд соогуур
Шэдэлнэ манай элшэн—«Марс».
Зэдэлнэ замбиин аглаг дээгүүр
Шэдитэ арадайм одон-марш,

Үргэн оронойм
хүндэтэ нангин үүдэнһээ
Ракетын галта
дүрөө ханхинан ошотоо.
Үндэр түрэлтэ
хүдэлмэришэн ангиин үмэнэһөө
Аврорын аянгын
мүнхэ сууряан ошолсоо.

Зэлэтэгшэ холын мүшэд соогуур
Шэдэлнэ манай элшэн—«Марс».
Зэдэлнэ замбиин аглаг дээгүүр
Шэдитэ арадайм одон-марш.

Арад зонойнгоо
наран туужата сууга ар
Ангараг дүүхэйн*
дүрые танин зууршалхаа
Амгалан түбиингээ
убэй албата дуугаар
Амраг дуранайнь
алтан һобиие татуулхаа.

Зэлэтэгшэ холын мүшэд соогуур
Шэдэлнэ манай элшэн—«Марс».
Зэдэлнэ замбиин аглаг дээгүүр
Шэдитэ арадай одон-марш.

* *Ангараг—Марс.*

ХИЛЫН СААНАҺА

Хани барисаанай, һаналаа нэгэдэлгын үльгэр жэшээ

ГАВАНА, июниин 6. (ТАСС). Н. С. Хрущевой Куба айлшалхаяа байһантайнь дашарамдуулан олониитын организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд амаршалгын мэдүүлгэнүүдые толилһоор зандаа гэжэ «Нотиасиас де Ой» газетэ бэшэнэ.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой айлшалалга хадаа Куба СССР хоёрой хоорондохи хани барисаае улам бэхижүүлхэ гэжэ уран зохёолшодой, искусствын хүдэлмэрилэгшэдэй холбоонои президент Николас Гильен мэдүүлбэ.

Совет гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэ Кубада дуратай байһанаа нэгэнтэ бэшэ харуулаа һэн, Кубын революцида сэгнэшэгүй ехэ туһаламжа үзүүлһэн байха гэжэ Гильен саашань үргэлжэлүүлбэ.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын манайда айлшалхаяа байһан ушар хадаа хүсэн түгэс оронои манай багахан аад, баатарлиг Кубатай хани барисаанай, харилсан ажаллалгын үльгэр жэшээ болоjо үгэхэ байна гэжэ врачнуудай национальна коллегиин президент Леопольдо Араухо мэдүүлбэ. Үндэр дээдэ айлшанай Эхэ орондо дуратай байһанаа, туһаламжын түлөө баяр хүргэжэ байһанаа, эб найрамдалай түлөө, арадуудай хоорондохи хани барисаанай түлөө тэмсэхээр бэлэн байһанаа Кубын врачнууд мэдүүлжэ байна.

Сүлөөтэ аралда ерэһэнэй түлөө мүрдэдэг юм

САН-ХОСЕ, июниин 6. (ТАСС). Сүлөөтэ аралда ерэһэн хүнүүдые айлгаха һүрдүүлхэ зорилгоор Коста-Рикын хархис этэгээдүүд элдэб муухай ябуулгануудые хэнэ. Һаяхан Куба ошожо ерэһэн хүнүүдые айлгахын тулада фашис этэгээдүүд листовконуудые тараагаа. Кубын республика ошоһон хүнүүдые «Эсэгэ орондоо урбагшад» гэжэ тоолохо гэжэ байгаад шашаһан олон статьянууд Коста-Рикын газетэнүүдтэ толилогдоно.

Ирандахи байдал

ТЕГЕРАН, июниин 6. (ТАСС). Шажанай хархис этэгээдүүдэй эмхидхэһэн правительствада эсэргүү үйлэ хэрэгүүд оронои зарим районуудта болоjо үргэлжэлһөөр.

Тегеранда, тэрээн шадархи районуудта сэрэгэй байдал, комендантын час соносхоһоной ашаар мүнөө үглөөнэй гүрим сахиха зургаанууд городой гүбтэ ба хойто захаарнь яһала гүримтэй болгожо шадаа. Гэбэшье городой базаар шадар, урда захадань шажанай түлөөлэгшэд харата муухай аашаяа үргэлжэлүүлһээр. Эдэнэр митингнүүдые эмхидхэнэ, эрэшүүлтэй адли эрхэ эхэнэрнүүдтэ олгохо гээшэдэнь эсэргүү тэмсэл ябуулна, мүн газарай реформодо эсэргүүсэнэ. Эртэ урдын барга сагай үзэл баримталдаг зарим хүнүүд энэ идхамжадань ороно ха, тиигэжэ ниислэл хотын центр тээшэ нэбтэрхын тулада солдадуудай хаалтые дабахаяа һанана. Зарим газарта тулалдаашье бага зэргэ болоно ха. Шажанда шүтэгшэд чарда зүүдэггүй эхэнэрнүүдые үйлсөөр баряад сохино, магазинууд ба кинотеатрнуудай витринэнүүдые тононо.

Тусхай мэдээнэй ёһоор Тегеранда алуулһан хүнэй тоо хамта дээрээ 200 хүн болоо. Эдээнэй тоодо гурбан эхэнэр бии ха. Мухар һүзэгшэдэй гарһаа эдэнэр һалаа.

Кума, Рея городуудта засаг түрынхид гүрим журам тогтоожо шадаба.

Иранай урда хизаарай провинциин центр болохо Ширазе гэдэгтэ сэрэгэй байдал соносхогдонхой. Шажан мүргэлэй хүтэлбэрилэгшэд правительствада эсэргүү сохилто эмхидхэхэ һэдэлгэ гаргана.

Хойто районуудай таряашад шажанай түлөөлэгшэдэй идхамжада орогүй, тэрэнэй агентнүүдые помещигүүдэй туһамаршад гэжэ таһа сохино гээд Гилян провинциһаа рис худалдахаяа Тегеран ерэһэн таряашад мэдүүлбэ. Абаһан газар помещигүүдтэ заяандаашье үгтэхэгүй гэжэ эдэнэр мэдүүлнэ ха.

ДЖОН БЕРНАЛ: Эб найра… буу зэбсэг хуряахын түлөө… үргэнөөр дэлгэрүүлхэ…

ЛОНДОН, июниин 5. (ТАСС). «США-гай ядерна стратегидэ һүүлшын алхамай хэгдэһэнһээ уламжалан, буу зэбсэг хуряаха арга боломжо һулараа, ядерна дайнай һүжэрхэ аюул бүри шангадаа. «Поларис» ракетэнүүдые зөөдэг уһан доогуур ябадаг онгосонуудай түргэнөөр олон болоjо байлга, уһан дээгүүр ябадаг суднануудые иимэ ракетэнүүдээр хангаха дурадхал илангаяа ехэ аюултай» гээд, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй президент-гүйсэдхэгшэ профессор Джон Берналай мүнөөдэр толилогдоһон мэдүүлгэ соо заагдана.

«Поларис» гэжэ ракетэнүүдтэй Америкын уһан доогуур ябадаг онгосонуудай Дундада далай соо байрлалга аюултай гэжэ тэмдэглэхэ зуураа, Джон Бернал иигэжэ онсолон тэмдэглэнэ. Энэ хадаа «Дайнай тон аюултай оршон байдал тохёолдуулжа болохо байна».

«Поларис» ракетэнүүдтэй Америкын уһан доогуур ябадаг онгосонуудые тэндэ байрлуулагдажа болохо байһые буруушааһан олониитын хүдэлөөнэй дэлхэйн хэдэн олон оронуудта дэлгэржэ байһан тухай мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Атомна зэбсэггүй зононуудые байгуулха тухай дурадхал олон правительствануудай болон гүрэнэй ажал ябуулагшадай зүгһөө үргэнөөр дэмжэгдэнэ гэжэ тэмдэглэхэ зуураа, профессор Бернал иигэжэ заана: «Иимэ эрилтэнүүдэй улам шангаар хэгдэдэг болобошье, ядерна зэбсэггүй зоно байгуулхые хүсэдэггүй США-гай политика хадаа бүмбэрсэг дэлхэйн бүри үргэн ехэ райондо ядерна дайнай дэлгэрхэ аюул тохёолдуулна. «Поларис» ракетэнүүдтэй уһан доогуур ябадаг онгосонуудые Дундада далай соо байрлуулга энэ талаар эгээн лэ һүүлшын, эгээн лэ аюултай жэшээ болоjо үгэнэ».

Ядерна бүхы баазануудта эсэргүүсэн, илангаяа …тэнүүдтэй уһан доо…госонуудые болон уһ…даг корабльнуудые …эсэргүүсэн, ядерна … байгуулхын түлөө … кампани ябуулхыень … хамгаалдаг национа…дые, эб найрамдалай … бүхы организацинуу… Бернал Эб найрамда… Соведэй зүгһөө ур… хэмжээнүүд хадаа я…шалгые, ядерна зэбс… ошохо газартань хү… хэрэлгэнүүдые хор…дын шанга хинал… зэбсэг бүгэдэ нийт… хуряаха замдахи ш…нөө үедэ болоно гэ…

ФРГ-гэй флоһ ракетнэ зэбсэг абахань

БОНН, июниин 6. (ТАСС). Баруун Германиин обороной министерство далайн-сэрэгэйнгээ флодые ракетнэ зэбсэгээр хангахаар хараална. 2000 тонно хэмжүүртэй ракетнэ 8 эсминецүүдые ФРГ бариха хүсэлэнтэй гээд «Франкфуртер Рундшау» газетэ мүноодэр мэдээсэбэ. «Тартар» гэжэ түхэлэй Америкын зэбсэгээр эдэ эсминецүүд хангагдаха, тэрэшэлэн «лодкодо эсэргүү ехэ хүсэтэй зэбсэгтэй байха юм ха» гээд газетэнүүд дамжуулна.

Ракетэнүүдээр зэбсэгжүүлэгдэнхэй торпеднэ катернуудые барихаар хараалагдана. Баруун Германиин хоёр верфинүүд эдээнэй проект зохёохын тулада хүдэлжэ байна.

Уһан доогуур ябадаг лодконуудые бариха хараа түсэб мүн лэ бэелүүлэгдэхэ ха юм гээд газетэ тэмдэглэнэ.

Дээрээ о…

КОЛОМБО, июни… Нефтиин зүйлнүүды…нуудһаа асарха, до… дээрэ тэрэнээ хубаар… хэ Цейлоной нефт… нуудта олгохо гэһэн… гэлдэр Цейлоной пра… лан абаба. «Энэ ш… харин гүрэнүүдэ… тельнүүдэй түлөөл… ниие сүлөөлхэнь гэ… бүри гардаг «Три… зетэ тэмдэглэбэ.

Ехэ сошордолтой! … бол! — гэжэ байгаад … тельствын шиидхэб… нефтяной компанину… шэд хэлэнэ гээд та… бэшэнэ.

Португалиин… тэмсэ…

ПАРИЖ, июниин … лазарай дарлагшад… баатарлиг тэмсэл ха… тугалиин Гвинейн … хүсэнүүд шэнэ ам… лаа. Португалиин … Ногоон хушуунай а… даанхай байдалай … африканска партиин … кретарь Амилкар … да коммюнике толи… Пресс агентствын … Конакриһаа дамжу… жэ арал дээгүүр … колонизаторнуудай … Португалиин Гвине… буудажа унагааг а… мюнике соогоо хэлэ… лой зүйлнүүдые тэ… жа Касин шадар б… Португалиин автоко… дар баригдаһан ба… мэдээсэгдэнэ.

Ниитын фонднууд арадта ямар туһатайб

(Түгэсхэл. Эхиниинь 3-дахи нюурта)

хэрэглэмжэ ниитын фонднуудай хүсөөр хангагдана. Нэн түрүүндэ эрдэмдэ һураха, медицинскэ туһаламжа абаха, пенсеэр хангаха, үхибүүдэй эмхи зургаануудта үхибүүдые байлгаха гэхэ мэтын зүйлнүүд иимэ хэрэглэмжэдэ хабаадана.

Тиигэжэ байхада капиталис оронууд дотор ажалшадай байдал таһалгаряагүйгөөр муудана. Иимэ юумэн тэдэнэрэй ажабайдалай бүхы талаар болоно. Ажалшадай эрдэмдэ һураха, тэдэнэрэй элүүрые хамгаалха, гэр байраар болон хэрэглэмжын бусад зүйлнүүдээр хангаха талаар тон муу байһан дээрэһээ буржуазна дэлхэйн хүтэлбэрилэгшэд өөһэдөөшье мэгдэнэ. Һургуулиин тон муу байдалтай, гэр байрын дуталдадаг баримтануудые США-гай президент Д. Кеннеди конгресстэ эльгээһэн бэшэгүүд соогоо нэгэтэ бэшэ зааһан байна. Мүнөө Холбоото Штадууд дотор ажалшадай бүлэнэрэй 17 миллион эдиршүүл һургуулида оруулагданагүй.

Түлөөһэгүй һуралсалай гүрим бүхы совет хүнүүдтэ юрын зүйл шэнги болонхой. Ниитын фонднуудай хүсөөр арадай ажабайдалай хэрэглэмжые хангаха талаар айхабтар ехэ түйлалта болоһонние тоо, баримтанууд харуулна. Жэшээлхэдэ, 1962 ондо 60 миллион шахуу хүнүүд гэхэ гү, али оронои бүхы арад зонои дүрбэнэйнь нэгэ хуби элдэб талаар һуралсажа байба. Ниитэ эрдэмэй һургуулинуудта 42 миллион хүн, интернат һургуулинуудта, утадхагдаһан үдэртэй һургуулинууд болон бүлэгүүдтэ 2 миллион гаран хүн һуралсана. Дээдэ болон тусхай дунда һургуулинуудта 5,6 миллион хүн һуралсана. Мүнөө үедэ СССР дотор США-гайхида орходоо гурба дахин олон инженернүүд бэлдэгдэн гаргагдана.

Социалис общество ажалшадые болон тэдэнэрэй үхибүүдые түүхэдэ үзэгдөөгүй олоор һургана. Арайхан табин жэлэй саада тээ оронои арад зонои ехэнхи хубинь үзэг бэшэг мэдэхэгүй байһан юм. Тиихэдэ мүнөө бүхы совет хүнүүдэй дунда эрдэмтэй болохо арга олгохо тухай асуудал табигданхай. Мүн энэшье зорилго хорин жэлэй турша соо дүүргэгдэхэ байха. Улам олон ажалшад дээдэ, тусхай дунда эрдэмтэй болохо байна.

Хэрэглэмжын ниитын фонднуудай ехэ болоһон ябадал арад зониие медицинскэ талаар түлөөһэгүйгөөр хангаха хэрэгые жэл ерэхэ бүри үргэдхэхэ арга олгоно. Энэ асуудал шиидхэхэ талаар Совет засагай жэлнүүдтэ манайда айхабтар ехэ юумэ хэгдээ! 1913 ондо орон дотор бүхыдөө 23 мянган врач байһан юм. 1961 ондо тэдэнэрэй тоо 426 мянга болоо. Үнгэрэгшэ жэлдэ врачнуудай тоо үшөө 22 мянгаар олошороо. Мүнөө Совет орон дотор США-гайхида орходоо хоёр дахин олон врачнууд хүдэлмэрилнэ.

Коммунизм үргэн далайсатайгаар байгуулха үедэ больницанууд, поликлиникэнүүд, нарайлалгын гэрнүүд, диспансернүүд, эмнэлгын бусад эмхи зургаанууд бүри олоор баригдаха. Түлөөһэгүй медицинскэ хангалгаһаа гадна, санаторинуудта эмнэлгэ түлөөһэгүй болохо; эм түлөөһэгүйгөөр үгтэхэ.

Эхын, үхибүүдэй элүүрые хамгаалха талаар манай орон дотор ехэ анхарал табигдана. Гансахан үнгэрэгшэ жэлдэ саадууд болон яслинүүдтэхи үхибүүдэй тоо 600 мянга үлүүтэйгээр олошороо.

Коммунизм тээшэ оронои дабшаха бүринь, бүхы үхибүүд болон ажал хэжэ шадахагүй хүнүүд удаа дараалан обществын хүсөөр хангагдаха. Хорин жэлэй эсэс багта үхибүүдые болон эдиршүүлые хангалгада, хүмүүжүүлгэдэ гүрэнэй гаргашанууд арба үлүүтэй дахин ехэ болохо. Мүнөө хэдэн арбаад миллион эрхэтэд гүрэнһөө, кооперативна предприятинууд болон организацинуудһаа пенси абана. Үндэр наһатай гү, али инвалид болоһондоо ажал хэжэ шадахаяа болиһон бүхы эрхэтэдые общество хүсэд хангаха байна. Капиталис оронууд дотор баяшуул үгытэйшүүл хоёрой хоорондохи илгаануудай улам ехэ болоjо байхадань, ажалша арадта коммунизмын үнэхөөрөө адли тэгшэ байдал олгодог тухай эдэ бүхы баримтанууд эли тодоор харуулна.

Гэр байрыень һайжаруулангүйгөөр ажалшадай жаргалта байдал хангажа болохогүй. Һүүлэй үедэ СССР дотор гэр байра, мүн культурно-ажаһуудалай эмхи зургаанууд үзэгдөөгүй ехэ үргэн далайсатайгаар ябуулагдана. Гэр байра түргэнөөр, үргэн олоор бариха талаар Советскэ Союз мүнөө дэлхэй дээрэ нэгэдэхи һуури эзэлнэ. Долоон жэлэй гансахан дүрбэн жэл соо хотонуудта 325 миллион дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байранууд баригдаа. Энэнь революциин урда тээхи Россин хотонуудай бүхы гэр байрын хэмжээнһээ хоёр дахин шахуу ехэ байна. Энэ үе соо хүдөө нютагуудта 2 миллион 350 мянган гэрнүүд баригдаа. 1980 он хүрэтэр бүлэ бүхэн ариг сэбэрэй, культурна ажаһуудалай бүхы эрилтэнүүдтэ тааруу зохид һайн байра абаха. Хоёрдохи арбан жэлэй туршада бүхы эрхэтэдые байрын түлбэриһөө, уһанай, гаазай, түлишын түлөө, трамвайгаар, троллейбусээр, метрогоор ябаһанай түлөө түлбэриһөө удаа дараалан сүлөөлхэ гэжэ хараалагданхай.

Эдеэ хоолые һайнаар, эрдэм ухаанай нормын ёһоор эмхидхэхэ гээшэ хүнэй ажабайдалда ехэ удха шанартай. Манай орон дотор эдеэ хоол тэрэшэлэн удаа дараалан түлөөһэгүй болохо. Нэн түрүүндэ ниитын эдеэ хоолой предприятинуудай продуктнуудай үнэ сэн розничнэ худалдаа наймаанай талаар худалдагдадаг эдеэ хоолой зүйлнүүдэй үнэ сэндэ орходоо түргэнөөр хямдаруулагдаха. Столовонууд, закусочнанууд болон ажалшадай эрилтэнүүдые хангадаг бусад предприятинууд үргэн олоор баригдаха. Арба—арбан табан жэлэй туршa соо ниитын эдеэ хоол булюу һуури эзэлхэ байна.

Хоёрдохи арбан жэлэй турша соо предприятинууд, эмхи зургаануудта, колхозууд, совхозуудта хүдэлмэрилхэ үедэ ниитын эдеэ хоол удаа дараалан түлөөһэгүй болохо. Үбгэд, хүгшэд зохид һайн байрануудта, үхибүүд интернат һургуулинуудта түлөөһэгүйгөөр байлгагдадаг болохо. Бүхы һургуулинуудта түлөөһэгүй завтрак, тиихэдэ утадхагдаһан үдэртэ түлөөһэгүй обед үгтэхэ. Тэрээнһээ гадна, һурагшад һургуулиин хубсаһа, һуралсалай туһаламжануудые түлөөһэгүйгөөр абаха.

Хэһэн ажалайнь зэргээр хубаарилдаг гол ёһоной бүхы аргаяа барахадань, ондоогоор хэлэбэл, эдлэл хэрэгсэлэйшье, соёл культурынье зүйлнүүдэй элбэг дэлбэг болоjо, ажал хүдэлмэри обществын бүхы гэшүүдэй амин шухала түрүүнэй эрилтэ хэрэглэмжэ болоходонь лэ коммунис ёһоор хубаарилха гүримдэ орохо ябадал түгэсхэгдэхэ гэжэ КПСС-эй Программа соо заагдана. Совет хүн бүхэн улам һайнаар, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлмэрилхэ бүринь энэ саг улам түргэнөөр ерэхэ байна. Коммунизм хадаа ажалаар, гансал ажалаар байгуулагдана ха юм.

А. Корягин.

Экономическа эрдэмэй кандидат.

СФИО-гой Генеральна Секретарь Ги Молле болобо

ПАРИЖ, июниин 5. (ТАСС). Һаяхан дүүрэһэн Францин социалис партиин съезд дээрэ тэрэнэй хүтэлбэрилхы комитет һунгагдаба. Партиин генеральна секретаряар Ги Молле дахин һунгагдаа.

Редактор Ц. О…

Манай адрес, телефо…

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. … ца ЛЕНИНА, 35. Телефоны: редактора—23-67, …—38-42, зам. редактора—35-84, секрета… отделов: сельскохозяйственного производства … жизни—47-59, 35-14, промышленного производ… ной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-…
Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: …—24-74, советского строительства и быта—34-… ров и писем—25-41, 38-30, информации—32-74 … 34-05.
гор. Улан-Удэ, типография Министерства … Бурятской АССР.
Н00444. Зак…

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур
1963 оной июниин 8.